ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

זכרונות מבטיחים | עמ' ב
"יתד במקום נאמן" - שרשי הבטחון במדרגת האמונה

ברית משה-צבי שי' פריימן | עמ' ד
כ"א אייר ע"ח - כפ"ח

ניגון 395 | עמ' י
לנכד משה צבי שי' פריימן

רמ"ח אותיות (קנא-ב, קנד-ה) | עמ' יא
שבת קדש פרשת וירא, ט"ו חשון ע"ח - כפר חב"ד

פגישת צות תנועת הנוער "באתי לגני" | עמ' חי
ט' אייר ע"ח - כפ"ח

דבר יום ביומו | עמ' זך
פרשת בחקתי

מענות ותשובות (4) | עמ' לא
תשובות לשאלות במייל

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	מ	ח
נ	פ	ל	א	ו	ח
פ	ת	י	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת בחקתי תשע"ח

לקבלת השיעורים: itielgi@pnimi.org.il
לקבלת מסרי הוואצאפ: 0507951105

נקודה מעובדת משיעור כ"ה אייר ע"ח - אמונה ובטחון (11)

זכרונות מבטיחים

"יתד במקום נאמן" - שרשי הבטחון במדרגת האמונה

עיגול האמונה וקו הבטחון

בקבלת האריז"ל מוסבר, באופן ציורי, כי את החלל בו נבראו העולמות מקיף אור אין סוף שלפני הצמצום – עיגול אור המשרה את השראתו על החלל והמקום הפנוי לעמידת העולמות – ואל תוכו חודר ונמשך קו אור המהווה את העולמות. בעבודת האדם להאיר באור ה' את נפשו ואת חלקו בעולם מתבטאים העיגול והקו באמונה ובטחון:

האמונה הטהורה בה' מגיעה בנפש עד מקום העיגול הגדול שלפני הצמצום (שאינו כפשוטו, ח"ו) – הכרה שכל המתחולל בחללו של עולם הוא בהשגחת ה' ש"אין עוד מלבדו", השוה ומשוה קטן וגדול, וממילא כל מה שהיה-הוה-ויהיה הוא טוב תמיד (גם אם אין הדבר נראה לעיני האדם).

חווית האמונה מרגיעה את הנפש, אך כדי לפעול בעולם כרצון ה', צריך למשוך לתוך החלל קו אור הסולל דרך ומעצב מציאות טובה (על פי תורה) כהבנת האדם – קו בטחון (פעיל) שה' נותן כח לאדם לעשות חיל, לתקן עולם ולהצליח, וגם בטחון (סביל) שהמציאות מתקדמת בהתמדה, מהעבר אל העתיד, לקראת טוב הנראה והנגלה.

"יתד במקום נאמן" – שרש הקו לפני הצמצום

ככל שקו הבטחון מתקדם הוא חודר לתוך העולם, מתלבש ומתערב בו, כש'סיבות' שונות בתוך המציאות מעוררות תקוה שההצלה וההצלחה האלוקיות יגיעו דרכן. אמנם, ראשית הקו – עוד לפני התלבשותו בעולמות הנאצלים ממנו – היא בטחון גמור בה' לבדו, ללא כל תלות בנסיבות המציאותיות. ועדיין, גם במדרגה זו, הבטחון הגמור – ששואף לטוב הנראה והנגלה שעתיד להתקיים בתוך המציאות המוגבלת והמדודה שלנו – נראה כנמוך מהאמונה השלמה, שמצדה המציאות אינה תופסת כלל מקום. ראשית הקו עדיין מוקפת בעיגול האמונה הגדול המקיף את החלל ואת הקו.

אכן, "סוף מעשה במחשבה תחלה", הבטחון הגמור הוא הגומר ומוציא לפועל את מחשבת ה' הנעלמת שקדמה לבריאת העולמות, ולקו יש שרש גם בכל אחת משלש המדרגות הכלליות שמונה החסידות לפני הצמצום – יחיד (מציאות ה' לכשעצמו, העלם האור בעצמות המאור, מדרגה בה כל מה שהתגלה בסופו של דבר אינו אלא בגדר "יכולת", אחד (עלית רצון ה' לבריאת העולם "כי חפץ חסד הוא" שהרי "טבע הטוב להיטיב", בה כל המציאות נמצאת "בכח" רחוק ונעלם), קדמון (תכנון הבריאה, "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל", כ"תורה קדומה" בה לאחר מכן "אסתכל באורייתא וברא עלמא" – "בכח" קרוב-לביצוע לבריאה בפועל לאחר הצמצום).

שרש הקו (עליו נאמר "אז **יבקע** כשחר אורך", סוד **יעקב** אבינו) הוא תמיד בקו האמצעי: במדרגת קדמון, שהיא התכנון-המעשי של הבריאה – כנגד המוטבע, הנה"י – שרש הקו ביסוד; במדרגת אחד, שהיא טובו של ה' ורצונו

[א] נרשם על ידי איתיאל גלעדי.

להשפיע (כהגדרת "טבע הטוב להיטיב", טוב לעולם הוא ביחס לזולת ולא בינו לבין עצמו) – כנגד המורגש, החג"ת – שרש הקו בתפארת; במדרגת יחיד, ה"אור המאיר לעצמו" כביכול – כנגד המושכל, החב"ד – שרש הקו בדעת. שלשת שרשי קו הבטחון במקום האמונה שלפני הצמצום – **י**סוד דקדמון, **ת**פארת דאחד, **ד**עת דיחיד – הם בסוד "ותקעתיו **יתד** [של בטחון] במקום נאמן [מקום האמונה]".

שלש המדרגות: שרש הצדיקים, רחמים וזיקה

היסוד של מדרגת קדמון היינו שרש הצדיקים שנשלחו לממש את רצון ה' בעולם שברא לכבודו, החל מאב-הטיפוס של "צדיק יסוד עולם", יוסף הצדיק (שבשל שרשו הנעלה נענש על שתלה את בטחונו ב'סבה' של שר המשקים, ולא הסתפק בבטחון גמור בהשי"ת ללא כל סבות).

התפארת של מדרגת אחד היינו רחמי ה' על הבריאה העתידה מכח הכרת מגבלותיה וחסרונותיה וההזדהות עמם. "טבע הטוב להיטיב" היינו החסד דאחד, והרצון לברוא עולם מוגבל כולל מיניה וביה את הגבורה המצמצמת שבאחד, ולאחר שניהם מגיע התפארת שענינה הזדהות (אמפטיה) עם הנברא המוגבל.

הדעת של מדרגת יחיד היינו ה'זיקה' (השרש העליון ביותר ל"והאדם ידע את חוה אשתו") של ה' כפי שהוא בינו לבין עצמו אל הנבראים העתידים – "במי נמלך? בנשמותיהם של צדיקים ['ועמך כלם צדיקים']", ועצתם לו היא-היא שעוררה את תאוות ה' העצמית, "תאות צדיקים אך טוב", "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים" (ועל התאוה בדרגה זו אמר אדמו"ר הזקן ש'על תאוה אין קושיות'). הזיקה לישראל היא-היא מציאותם שלהם במדרגת יחיד ("ישראל ומלכא בלחודוהי") כשהם עצמם במקום בו ה' קיים לבדו ו"אין עוד מלבדו" היינו סוד תאות ה' לברוא את העולם.

בטחון מתוך זכרון

השרש הפנימי והכמוס ביותר של הבטחון בנפש (פנימיות ראשית הקו, ההופכת את הבטחון הסביל – בטחון גמור בה' גם כאשר אין כל צל תקוה במציאות – לבטחון פעיל, שבורא יש מאין אפיקי פעילות שמביאים הצלה והצלחה) הוא ה'זכרון' העל-מודע של שרשי הקו הללו:

אני 'זוכר' שאני קשור לה' בעצם – אני נתתי לו עצה לברוא את העולם ובעצם אני תאוותו לברוא את העולם – ולכן אני בוטח בו (ולעתים, כאשר בשל נסיבות קשות מתערער הבטחון בטובו של ה', שנובע ממדרגת אחד, אין ברירה אלא לעלות למדרגת יחיד ולעורר את הבטחון מכח הזיקה העצמית של יהודי לה').

אני בוטח בה' כי הוא (לא רק אוהב אותי מאד, אלא גם) מרחם עלי, מכיר היטב את מקומי בעולם ואת כל המגרעות שלי, ורוצה להיטיב לי כפי שאני, לפי המציאות שלי.

אני בוטח בה' מתוך הזכרון שכאשר הוא תכנן את העולם הוא תכנן שיהיו בו צדיקים, ואני אחד מהם – שהרי "ועמך כֻלם צדיקים".

שלשת הזכרונות הנעלמים האלה נמצאים בפנימיות הבטחון הגלוי של האדם – החל מהבטחון הגמור, ראשית קו הבטחון – והם שהופכים אותו לבטחון מלא שמחה ויצירתיות ("נתתה שמחה בלבי") המפלס באופן פעיל נתיבים חדשים של הצלה והצלחה במציאות ("וההולך דרך טובה הא-ל מסייעו ומדריכו"), "ונכון יהיה לבו בטוח בה' גומר בעדנו".

כ"א אייר ע"ח - כפ"ח

ברית משה-צבי שי' פריימן

א. סודות משה-צבי

ר' משה-צבי סגל – בנין בתי כנסת בדרך לבנין המקדש

נגנו ניגון הכנה, אבי הבן חזר מאמ"ר ד"ה "להבין ענין פסח שני" תשל"ח (קונטרס פסח שני תשמ"ט – סה"מ מלוק ח"ג), "יחי".

[הרב ישבעם סגל: הזכירו שאבא – הרב משה-צבי סגל, על שמו קרוי התינוק – בנה כאן את בית הכנסת. אבא בכלל היה חדור בעניני בתי כנסת. מגיל צעיר רצה לעלות לארץ ולבנות בה – כבר מאבא שלו, ר' אברהם-מרדכי, היה חדור בעניני הגאולה. הסבא מפולטובה היה שוחט, גם החסידים אכלו רק מהשחיטה שלו אף שלא היה מאנשי חב"ד. כשהוא היה מלמד הוא אמר שצריך להתכונן לעבודה בבית המקדש – אז הוא קנה כינור ולמד תוים וכל מוצאי שבת היה מנגן, כי כל רגע אמור להבנות בית המקדש והלויים יצטרכו לשורר. זה מה שהוא הנחיל לילדיו וגם הסבא משה-צבי ינק, ולכן כל חייו היה הענין של בית המקדש.

בדרך יש מה שנקרא בתי מקדש מעט, בתי כנסיות ובתי מדרשות, אז ענינו של סבא בכל מקום שהיה מגיע – דבר ראשון, לפני שהיה מסדר את צרכיו הפרטיים – היה להקים מקום תפלה, בית מדרש. למשל, כשהגיעו לארץ – הם ירדו מהאניה ביפו, חפשו מקום להשתכן, ועל שפת הים היו ארגזים של הנמל. הם לקחו ארגז, עשו ממנו מקום לישון, אבל רק באופן זמני. דבר ראשון, לפני כן, הוא חיפש מקום מרכזי ושם שמו ארגז גדול מאד שיהיה בית הכנסת – ששם יבואו להתפלל. היום בית הכנסת בצפון תל אביב מוקם על המקום בו שמו את הארגז. כשהוא עבר לירושלים, גם בית הכנסת בקרית שמואל, ובכל מקום שהגיע היה מחפש לחזק את בתי הכנסת. בקטמון, איך שבאו אחרי הכיבוש, הוא ייסד את בית הכנסת שער השמים – בית כנסת לחסידים, למתנגדים, שיהיה בית כנסת. בכל מקום זה היה הענין המיוחד שלו.

אחר כך, כשהתאפשר לעלות להר הבית, הוא עורר את התודעה שצריך לעשות את כל ההכנות לקראת כיבוש מקום המקדש ולסלק משם את הטומאה, את ה"שועלים הלכו בו", ולהכין את המקום לקראת הגאולה האמתית והשלמה ובנין בית המקדש ממש. זה היה עיקר ענינו – עיקר ענינו של סבא היה בנין בית המקדש. עוד ענין מיוחד אצל סבא, שכל עליותיו היו בדרך כלל ביום הכיפורים – יש בזה כמה סיפורים במשפחה. גם התקיעה בשופר ביום הכיפורים, גם מה שהרבי אמר שזו הזכות המיוחדת שלו, ועוד דברים כאלה. זה קשור לענין של מקום המקדש. את המורשת הזו אנו מנחילים גם לבנינו, הבאים אחריו – שנזכה שכולנו נצפה בצפיה אמתית ונתכונן לגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו. יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.]

הסבא גם אהב את ניגון פולטבה, הניגון של רבי מרדכי מפולטבה – נשיר אותו.

נגנו ניגון הכנה, ארבע בבות, ניע זשורצי.

משה-צבי – כניסת משה רבינו לארץ הצבי

לחיים לחיים. מזל טוב לכולם. בשם משה-צבי ידוע **שצבי** הוא **משה** באתב"ש – זהו פשט הצירוף של שני השמות משה-צבי יחד. עכשיו האבא אמר שצבי ע"ש ארץ ישראל, שנקראת

א נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

"ארץ הצבי" – מועט המחזיק את המרובה, כעור הצבי. יש עוד כמה וכמה סימנים שמקשרים בין הצבי – שרץ מהר, "הוי רץ כצבי... לעשות רצון אביך שבשמים" – לארץ ישראל. ארץ גם לשון רץ ורצון – "ארץ שרצתה לעשות רצון קונה".

הצירוף משה-צבי הוא בעצם ההגשמה והמימוש של התשוקה הכי גדולה של משה רבינו, עליה התפלל 515 תפלות, כמנין "**ואתחנן**", להכנס לארץ ישראל. באותו זמן, באותו גלגול, הוא לא זכה – ה' לא נתן לו – אבל "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון", "**מה ש**היה **הו**א שיהיה" ר"ת **משה**. כידוע, במלך המשיח יש שלש מדרגות – כתוב בזהר ומבואר בחסידות – הבחינה הראשונה של משיח בן יוסף, הבחינה השניה של משיח בן דוד, והבחינה השלישית, שהיא התכלית, משה רעיא מהימנא. יש משיח בבחינת ההגשמה של הרצון הפנימי של משה רבינו – זו תכלית מלך המשיח. הדבר הזה בא לידי ביטוי בשם משה-צבי – משה הוא משה רבינו וצבי היינו ארץ ישראל. זו בדיוק מגמתו – להכנס לארץ ישראל.

כיבוש הארץ ופעולה על העולם בכח הניגון

אם היה נכנס אז מיד היה נבנה המקדש וכ"מעשה ידי משה" לא היה נחרב – "מעשה ידי משה נצחיים", במדות הוא מדת הנצח ומעשיו נצחיים כמו שהתורה, "[זכרו] תורת משה [עבדי]", נצחית. כתוב גם שאם היה נכנס לארץ לא היו צריכות להיות מלחמות בכלי נשק – הוא היה כובש את הארץ רק בכח הדיבור שלו. כך כתוב לגבי מלך המשיח, שהוא-הוא משה רבינו, ש"ברוח שפתיו ימית רשע" – הוא לא זקוק לכלי נשק, רק דיבור של קדושה.

גם ניגון שייך למשה. קודם שמענו על הסבא משה-צבי שהיה לוי, וגם משה רבינו היה לוי, וכתוב בפירוש בחז"ל שמשה "מן המשוררים היה". יש שני תפקידים ללויים – משוררים ושוערים – ומשה היה מן המשוררים. התפקיד עובר במשפחה – אי אפשר להחליף – יש שתי קבוצות לויים, משהו עצמי. משה רבינו הוא משורר וכתוב שבכח השיר שלו הוא יכול להמית ויכול להחיות – כח כל כך אדיר. כתוב שמשה רבינו ידע לנגן בכל מיני ניגון, הכיר את הניגון של כל אחד ואחד. זהו ענין היותו נשמה כללית – שהוא מנגן את הניגון של כל אחד. אותו ניגון שכתוב עליו בחסידות, כמו שכאשר בא מלאך וסוטר על פניו של הילד לפני שנולד והוא שוכח את התורה שלמד ברחם כך הוא גם שוכח את הניגון – ווארט של רבי הלל – וכל החיים הוא מחפש את הניגון, ובכל ניגון ששומע רק מכיר ש'דאס איז ניט דאס'. מי מכיר את הניגון של כל אחד? הנשמה הכללית, המשיח שבדור.

השם הזה אומר שמשה רבינו עתיד – שמתקיים כבר בדור שלנו – להכנס לארץ הצבי, לכבוש אותה בתורה החדשה שלו ולבנות את בית המקדש שירד באש מן השמים, וככה להביא גאולה אמתית ושלמה לכל העולם כולו, עד שיקוים היעוד "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' לעבדו שכם אחד", תכלית היעוד של משיח כפי שהרמב"ם מתאר את חמש פעולות המשיח, הפעולה האחרונה (שכנגד היחידה שבו).

משה-צבי: השתקפות הדעת באמונה

כמו שאמרנו, הרמז של משה-צבי הוא **משה** באתב"ש הוא **צבי**, רק באור חוזר – **מ** באתב"ש היא **י**, **ש** היא **ב** ו-**ה** היא **צ**, **משה** הוא **צבי** הפוך. כלומר, צבי רץ מלמטה למעלה – משה הוא המשכת אור ישר מלמעלה למטה והצבי רץ לקראתו מלמטה למעלה ונעשה יחוד, הכאה בלשון הקבלה והחסידות, שמהוה את הכלים, הכלים לאור הגאולה.

אתב"ש הוא שיקוף של האות הראשונה באות האחרונה וכו' – כח של האדם לשקף את עצמו. השם של האדם הוא המהות שלו, כמו שכתוב בתניא, והוא משתקף במציאות, ב"חלקו בעולם"

– השיקוף שלו משלים אותו. ככה משה רבינו צריך להשתקף בתוך המציאות – צריך להשתקף בתוך כל אחד ואחד מאתנו, כמו שכתוב בתניא שיש ניצוץ משה רבינו בתוך כל יהודי.

כתוב ש-**צבי** ר"ת "**צ**דיק **ב**אמונתו **י**חיה", "ועמך כֻּלם צדיקים". האור הישר של משה רבינו הוא דעת, כמו שכתוב באותו פרק בתניא שניצוץ משה שבכל אחד הוא כח של דעת להכיר את ה' על ידי התבוננות. ה-**צבי**, האתב"ש של **משה**, הוא "**צ**דיק **ב**אמונתו **י**חיה", לא רק זה אלא ש-**צבי** בגימטריא **אמונה**. האמונה של כנסת ישראל עולה מלמטה למעלה, דווקא בארץ, "ארץ הצבי", והדעת של התורה החדשה שמשה רבינו מגלה – רעיא מהימנא, משיח בדרגה הכי גבוהה שלו – היא אור ישר מלמעלה למטה, הם נפגשים וזו הגאולה האמתית והשלמה (והוא סוד "אשר עשה משה לעיני כל ישראל" – **ישראל** היינו הערך הממוצע של שני השמות משה צבי במילוי: **מם שין הא צדיק בית יוד**, ודוק. ועוד רמז נאה: המפגש-יחוד של **תורת הוי**' עם **ארץ הצבי** = 1430 = **הכל** פעמים **הוי**' וכו', והוא הוא המפגש-יחוד של **תורה חדשה** עם **אמונה פשוטה**!).

החסד של משה

נקשר טפה לפרשת השבוע. שמענו קודם שיום ההולדת של משה-צבי הוא פסח שני, ושמענו במאמר על הדילוג של פסח – מדלגים ברגלים, אבל שרש הדילוג במדת החסד – והרבי הסביר שיש משהו בפסח שני שלמעלה מפסח ראשון, שייך לגאולה האמתית והשלמה. פסח שני בספירת העומר הוא חסד שבהוד, י"ד באייר, ועכשיו אנחנו כבר בכ"א אייר – גם חסד, חסד שביסוד. היסוד הוא הצדיק, "צדיק יסוד עולם".

משה רבינו, אמרנו קודם, הוא נצח במדות הלב. אבל כתוב גם "מוליך לימין משה" ו"משה אוהב ישראל היה" – הוא נהג בעין יפה לעם ישראל. כלומר, כמו שמשה הוא נצח – שרש הנצח הוא חסד, הימין, "מוליך לימין משה". "מוליך" הוא ברגלים, נצח (רגל ימין), אבל שרשו בחסד – אהבת ישראל. במוחין משה רבינו הוא חכמה ("מן המים משיתהו"), והוא גם הדעת של כללות נשמות עם ישראל (כמבואר בתניא הנ"ל), ועוד כתוב "משה זכה לבינה" – הוא כל החב"ד, כללות המוחין, החיות הפנימית, של נשמות ישראל. בלב הוא מתחיל מהחסד, אהבת ישראל. הוא מנציח זאת, סוד הנצח – כל מה שהוא עושה נצחי לעולם ועד. חסד שביסוד הוא החסד של הצדיק.

ב. חק – שמירה מיניקת החיצונים

יחוד אותיות "חק" בפסוקי אשרי (זהר בחקתי)

לפי הקביעות של השנה הזו אנו מתחילים לקרוא היום (יום ראשון בשבוע, יום החסד) את פרשת בחקתי – "אם בחקתי תלכו". מהו חק? כתוב שחק הוא למעלה מטעם ודעת. יש חקים ויש משפטים – משפטים הם על פי טעם ודעת והחקים למעלה מטעם ודעת, כמו פרה אדומה ועוד הרבה מצוות בתורה. לגבי פרה כתוב "זאת חקת התורה" – סתם חק הוא פרה אדומה.

נאמר ווארט שאבא של הרבי, רבי לוי יצחק, מביא בפירושו על הזהר והרבי מפרש אותו בדבריו על תחלת פרשת בחקתי: הוא מביא מהזהר בסוד המלה חק – "בחקתי" – שב"תהלה לדוד", פרק קמה בתהלים, שאומרים שלש פעמים בכל יום, כל פסוק מתחלק לשני חלקים. בכל פסוק יש **ו** בין שני החלקים, אבל יש שתי אותיות בהן אין **ו** בין שני החלקים – **ח** ו-**ק**, כך כתוב בזהר. "**ח**נון ורחום הוי' ארך אפים וגדל חסד" ולא 'וארך', "**ק**רוב הוי' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת" ולא 'ולכל'. שואל הזהר למה דווקא בשתי האותיות האלה אין **ו**, ומסביר שדווקא בשתי האותיות האלה יש יניקה לחיצונים – תיכף נסביר למה – ולכן לא רוצים שם **ו**, גילוי אלקות, שמא תהיה יניקה לחיצונים מגילוי אלקות זה.

יניקת החיצונים מאותיות חק – יניקה מלמעלה (גאוה) ומלמטה (תאוה)

למה באותיות **חק** – "אם ב**חק**תי תלכו" – יש יניקה לחיצונים, ולכן אין **ו** בשני הפסוקים האלה? מסביר רבי לוי"ק דבר שקשור, בהשגחה פרטית, לפרק המאמר ב"באתי לגני" בשנה זו – ששתי האותיות האלה, **ח** ו-**ק**, דומות לאות **ה**. בכל אחת מהן יש שינוי קטן ביחס לאות **ה** – שינוי ברגל השמאלית. באות **ה** הרגל השמאלית קצרה ולא מחוברת לגג, ב-**ח** היא עולה למעלה ונוגעת בגג וב-**ק** היא יורדת למטה-מטה מהשורה. כל אחת היא **ה** עם שינוי. למה יש בהן יניקה לחיצונים?

הוא מסביר – דבר ידוע, קשור גם לפסח – שההבדל בין **ה** ל-**ח** הוא ההבדל בין מצ**ה** ל**ח**מץ. שלשת הקוים של ה-ה הם מחשבה-דבור-מעשה – מעלה-ימין-שמאל. המעשה, הרגל השמאלית, צריך כל הזמן להרגיש שלא "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" אלא "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" – צריך להיות רווח בין המחשבה לישום במעשה בפועל. צריך לחשוב מה שאתה עושה, אבל צריך רווח של אין בין המחשבה למעשה. אם לאדם נדמה ש"כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" הוא פוגם, סותם את מקום הופעת האין האלוקי – חמץ, ישות.

מה ההבדל בין פסח ראשון לפסח שני, כמו במאמר ששמענו עכשיו? פסח ראשון הוא רק מצה, חמץ אסור במשהו, ואילו בפסח שני "חמץ ומצה אתו בבית", החמץ לא פוגם. מתחילה אי אפשר להיות יחד הארה של תוקף המציאות יחד עם בטול עצמי – כמו שהרבי מסביר גם בדבר מלכות השבוע על "בהר סיני" – תוקף היש דקדושה עם בטול מוחלט, זו נשיאת הפכים. זו מעלת פסח שני לגבי פסח ראשון, שיש נשיאת הפכים.

זהו ענין האות **ח**, מה לגבי **ק**? הרגל השמאלית יורדת תחת הקו יותר מדי – יניקת החיצונים בפירוש, **ק** של **ק**ליפה. יש גם **ק** של **ק**דושה, "**ק**דוש **ק**דוש **ק**דוש", שהיא התיקון שלה. מה ההבדל בין ה-**ח** ל-**ק**? כתוב הרבה בחסידות. ב-**ח** הרגל השמאלית עולה למעלה – גאוה, חמץ. ב-**ק** הרגל השמאלית יורדת למטה – תאוות. אלה שני מקורות יניקת הקליפה, "אם תגביה כנשר", ב
מישות, וגם מלמטה, כשאדם משפיל עצמו שפלות דקליפה בכך שנמשך אחרי תאוותיו.

מילה ופריעה – חקיקה מבחוץ וחקיקה מבפנים

מה פירוש "בחקתי" לפי זה? חק הוא למעלה מטעם ודעת – צריך לקבל למעלה מטעם ודעת כח לתקן את שניהם. התיקון של שניהם הוא גם ענין ברית מילה. באותו מקום אבא של הרבי מביא ש"בחקתי" היינו שתי חקיקות – חקיקה מבחוץ וחקיקה מבפנים, נושא שמוסבר בלקו"ת לאדמו"ר הזקן בפרשת בחקתי.[ג]

כשעושים ברית מילה מה אומרים בברכה? קודם זכינו לומר את הברכה – "וחוק בשארו שם". ברית מילה נקרא חק, ואם כתוב "בחקתי" – מיעוט רבים שנים, כמו שמפורש בענין בפירוש בזהר – כנראה שגם בברית המילה יש שתי חקיקות. מה שתי החקיקות במילה? מילה ופריעה. "מל ולא פרע כאילו לא מל". אברהם אבינו לא נצטווה על הפריעה ואנחנו אחרי מתן תורה כן. צריך לחתוך את הרע הגלוי, המילה, וגם צריך לקרוע ולהפריד את הקרום הדק, הרע הנעלם. המילה נותנת לילד כח לכל החיים לעשות חקיקה מבחוץ ואילו הפריעה – גילוי העטרה – נותנת כח לכל החיים לעשות חקיקה מבפנים.

[ב] ראה תו"א הוספות לפרשת ויחי ד"ה "ואני נתתי לך שכם אחד".

[ג] וכפי שנתבאר בהתוועדות לג בעומר ש"ז.

שתי החקיקות – התפעלות ותשוקה

איך אדמו"ר הזקן מסביר בלקו"ת? הוא אומר שהחקיקה מבחוץ נעשה על ידי התבוננות בפסוד"ז, שענינה התפעלות מאלקות, זה הביטוי. על ידי שאדם מתפעל מאלקות הוא מפריד את הקליפה שנדבקת לחיצוניות הכלי שלו. מהי חקיקה מבפנים? תשוקה לאלקות (**אלהות** = **טוב** פעמים **הוי'**. **התפעלות מאלהות** ועוד **תשוקה לאלהות** = **קו**, **הוי'** במספר קדמי, פעמים **הוי'**, ודוק). יש התפעלות מאלקות ויש תשוקה אדירה – כלות הנפש – לאלקות.

קודם מתפעלים ממישהו – להתפעל ממישהו או ממשהו טוב מאד. כשאדם פעם ראשונה בא להתוועדות של הרבי – דבר ראשון הוא מתפעל. הוא זוכה להארה, גילוי אלקות – הוא לא יודע בדיוק מה זה, אבל לא ראיתי והרגשתי כזה דבר אף פעם! זו התפעלות מאלקות, שמפרידה את הרע מחיצוניות הכלי.

אבל אחר כך התכלית היא לעשות צורת כלי מבפנים, בית קיבול – חקיקה מבפנים היא לעשות שקע, בית קיבול, כמו רחם, בתוך הלב שלו, שיוכל לקלוט את האלקות. כשיש רחם יש העלאת מ"נ, שבעבודה היא כלות הנפש – תשוקה לאלקות.

ככה יש להסביר גם את שתי החקיקות של ברית מילה: המילה פועלת את החקיקה מבחוץ, ההתפעלות מאלקות, אבל לא די בכך, "מל ולא פרע כאילו לא מל". המילה היא בשביל הפריעה – התכלית היא לא שתבוא לרבי ותתפעל ממנו אלא שתהיה כלי. יש ווארט של חסידים שאם שלמה המלך היה חסיד הוא היה כותב את שיר השירים על משל של רבי וחסיד. התכל'ס היא לקבל את האור של הרבי ואפילו להתעבר ממנו, להרות מהתורה של הרבי (**תורה** אותיות **ותהר** כנודע). זהו חסיד אמתי – "שלוחו של אדם כמותו ממש" ביחס לרבי, להוליד לרבי ילדים במציאות (להיות "עזר כנגדו" שהרבי יזכה לקיים "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה ורדו וגו'", דבר שאי אפשר ללא סיוע ה**עזר**, המוליד בפועל **מזרע** הרבי).

ח ו-ק – חיות פנימית ואור מקיף

בכל אופן, זהו סוד ברית מילה. צריך לומר ששתי הפעולות, המילה והפריעה, חקיקה מבחוץ וחקיקה מבפנים, הן תיקון ה-**ק** וה-**ח**. קודם צריכים לתקן את ה-**ק**, יותר קל – על ידי החקיקה מבחוץ יש תיקון ל-**ק** של החק, לתאוות. על יד החקיקה מבפנים יש תיקון ל-**ח** (עשית שקע, שפלות בעצם).

מה ההבדל בין **ח** ל-**ק**? **ח**ית לשון חיות – "ואתה מחיה את כלם", "ואתה מהוה את כולם" כתוב בתניא. חיות היינו אור פנימי. באות **ק**וף יש כמה פירושים, ואחד מהם הוא שקוף הוא לשון מקיף. כתוב שבחוץ של הכלי מאיר אור המקיף. כלל גדול בקבלה – יש אור מקיף ואור פנימי וכדי לתקן את החוץ צריך את האור המקיף, הקוף, החקיקה מבחוץ. ברגע שיש התפעלות ממשהו המשיכה להטמא, להמשך מטה-מטה, לשקוע ולטבוע בתאוות, נפרדת ממני – זו פעולת ההתפעלות מהאלקות, החקיקה מבחוץ, תיקון ה-**ק**, קוצצים את רגל ה-**ק** שיורדת למטה מהקו. אבל כדי להיות בית קבול לקבל צריך בטול פנימי – תיקון הברית הוא ענין ה**בטול**, שלא תהיינה **בליטות** חיצוניות, ועד כדי נשיאת ההפכים של בטול אמתי וגם "ויגבה לבו בדרכי הוי'", תוקף עצמי.

בטול ותוקף יחד הם בסוד "חמץ ומצה עמו בבית", ענין פסח שני, יום ההולדת של משה צבי שלנו. זו פעולת החקיקה האמתית, הפריעה, שהיא גילוי העטרה (ורמז לענייננו: **בטול** ועוד **תקף עצמי** = **משה צבי פריימן**).

העיקר שמשה-צבי יזכה לממש את השם שלו – משה עם אהבת ישראל, "משה אוהב ישראל היה", עם עין יפה, וצבי, שזוכה לקדושת ארץ ישראל, מפגש בין העצם להתפשטות, ושכולנו נזכה

לגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו תיכף ומיד ממש. לחיים לחיים.

ג. יום ה"הא"

יום ה-**לו** – **ה** שבועות ויום **א**

עד שכולם גומרים לאכול נאמר עוד משהו: היום חסד שביסוד, יום ה-**לו** בעומר, כמו **לו** הצדיקים שבדור. ספרנו "היום ששה ושלשים יום שהם חמשה שבועות ויום אחד לעומר", אז יש עוד סימן ליום הזה – **הא**, **ה** שבועות ויום **א**. אין עוד **הא** בימי הספירה. כל יום מתחלת מנין השבועות – "מצוה למנוי יומי ומצוה למנוי שבועי" – לכל יום יש סימן של שבועות וימים, וכל סימן יחודי, לא חוזר פעמיים. הצירוף היחודי של היום, של הברית, הוא **הא** – חמשה שבועות ויום אחד.

"**הא** לחמא עניא" – "**הא** לכם זרע"

אבל **הא** היא מלה, שגם שייכת להגדה של פסח. כתוב שה"מגיד", הסימן ה-**ה** ב-**טו** סימני ליל הסדר, האות של ניסן היא **ה** וה"מגיד" הוא הסימן ה-**ה** ומתחיל "**הָא** לחמא עניא" (נשים לב שיחד עם חשבון הניקוד, **הָא** = 26, כמנין שם **הוי**' ב"ה). איפה כתובה מלה זו בתורה? רק פעם אחת, אצל יוסף הצדיק, ה"צדיק יסוד עולם", שאומר למצרים "**הָא** לכם זרע וזרעתם את האדמה". הנה לכם זרע, הא לך.

אם כן, יש גילוי מיוחד של היום הזה – **הא**, לשון גילוי וגם לשון קיחה. בלשון הקדש יש עוד פעם אחת בכל התנ"ך, בספר יחזקאל (**יחזקאל** = **יוסף**), את המלה **הָא** – "הֵא דרכך בראש נתתי" – גם במובן של הנה. יש פעם בתורה, פעם בנ"ך ועוד פעם אחת בארמית, בדניאל. אבל בתורה רק בפסוק של יוסף הצדיק.

באמת כתוב בפירושים על ההגדה שמה שפותחים את ההגדה ב"הא" היינו לרמז ל"הא לכם זרע" של יוסף הצדיק – יש כמה גירסאות הָא, כהא, אבל האריז"ל וכך המנהג שלנו הוא הֵא, "הא לכם זרע וזרעתם את האדמה". מאד מתאים – גילוי אלקות (שעל ידי הרבי, הצדיק יסוד עולם).

יום גילוי ה"אלו-ה"

אם נחבר את היום והסימן – יום ה-**לו** שהוא **הא**, חמשה שבועות ויום אחד – איזו מלה אפשר לעשות? מלה הכי חשובה, שקשורה לברית מילה ולכל ילד יהודי – **אלוה**. היום הוא יום **אלוה**, "חלק **אלוק** ממעל ממש". הרגע מוטי אמר שנכנס לילד "חלק אלוק ממעל ממש" בברית המילה. יש כמה שלבים של הכניסה – "גמר כניסת הנפש האלקית" הוא בבר מצוה, והברית היא אחד משלבי הכניסה. הוא נכנס מ-**ק** ל-**ח**, ממקיף לפנימי. אמרנו ש-**ח** היא חיות, פנימי, ו-**ק** הוא מקיף.

כאשר מקדימים את ה-**ק** ל-**ח** מקבלים את הצירוף **קח** – הא לך (כמו שה' מצוה למשה רבינו, "קח לך בשמים ראש מר דרור [רמז למרדכי, אבי הרך הנימול]"). יש לו "אלוה" – יום הברית הוא יום של גילוי **אלוה**, "חלק אלוה ממעל ממש". בקבלה כתוב שאלוה הוא שם של חסד, כמו א-ל, לא כמו שם אלקים, שהוא שם של גבורה ודין. כתוב בפירוש ששם אלוה הוא מדת החסד, אפילו יותר משם א-ל, "חסד אל כל היום" (המעלה של שם **אלוה** הוא שבנוסף לאותיות **אל** יש לו גם את שתי האותיות האחרונות של שם הוי' ב"ה, **וה**, כלומר ששם **אלוה** הוא קיצור של "**אל הוי**' ויאר לנו", סוד "יהי אור" של יום אחד של מעשה בראשית, יום החסד). היום הוא חסד שביסוד.

מעלת ה"הא" על "הנה זה בא"

המפרשים אומרים ש"הא" הוא הנה, אז גם רומז לפסוק של הצדיק-הצבי – "דומה דודי לצבי", הקב"ה שבא לגאול אותנו דומה לצבי, וכתוב "קול דודי [שדומה לצבי] הנה זה בא", וכמו שהרבי

אמר "הנה זה בא" ו"כבר בא", הא, הנה. אפשר לומר שהא הוא יותר מהנה – הנה הוא גילוי, אבל ב-הא הגילוי נמשך בפנימיות, הא לך, קח את זה, תפנים את זה. זהו יום ה-הא.

"הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות" – פסח שני. יש רמז שפסח ראשון הוא "מדלג על ההרים" בזכות אבות אבל פסח שני הוא "מקפץ על הגבעות" בזכות האמהות שהוא יותר. למה מקפץ יותר ממדלג? אחד מפירושי פסח ראשון ופסח שני. כתוב בחז"ל שדילוג ברגל אחת וקפיצה בשתי רגלים. כשאדם קופץ הוא מרים את שתי הרגלים מעל הארץ והוא נמצא לגמרי מנותק מהארץ, מהארציות. כשאדם מקפץ הוא מעופף בעצם, "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" – הוא למעלה, באויר. את זה הוא מוריד למטה מעשרה טפחים, מגיע למקום עצמי, שלמעלה מאחיזה.

אדמו"ר הזקן אמר על רבי שלמה מקרלין שהוא טפח אחד למעלה מהארץ, כל הזמן, ואני אלפים אמה מעל הארץ – עוד יותר מעופף, עוד יותר מקפץ. רק מה? הוואורט שפסח שני, שיותר מפסח ראשון, הוא בזכות האמהות יותר מהאבות. צריך לזכור את האמא של הרך הנימול, שבזכות האמהות מגיעים לפסח שני, קופצים עם שתי הרגלים, יותר מדילוג שרק עם רגל אחת (והרמז, **משה צבי פריימן**, עם שם המשפחה של האבא, עולה **חנה בת שבע**, שם האמא). העיקר שיהיה "הא", "הנה זה בא" וכבר בא. "הנה זה בא" הוא "הנה" אבל "כבר בא" הוא "הא", "הא לכם זרע". [חסד שביסוד לא שייך לאברהם אבינו?] אמרנו שמשה, אף על פי שהוא נצח, שרשו בחסד – הוא "מוליך לימין משה", אוהב ישראל, עין יפה. לרמב"ם יש שני 'גיבורים' – אברהם אבינו ומשה רבינו.

ניגון • 395

כ' אייר ע"ח לנכד משה צבי פריימן

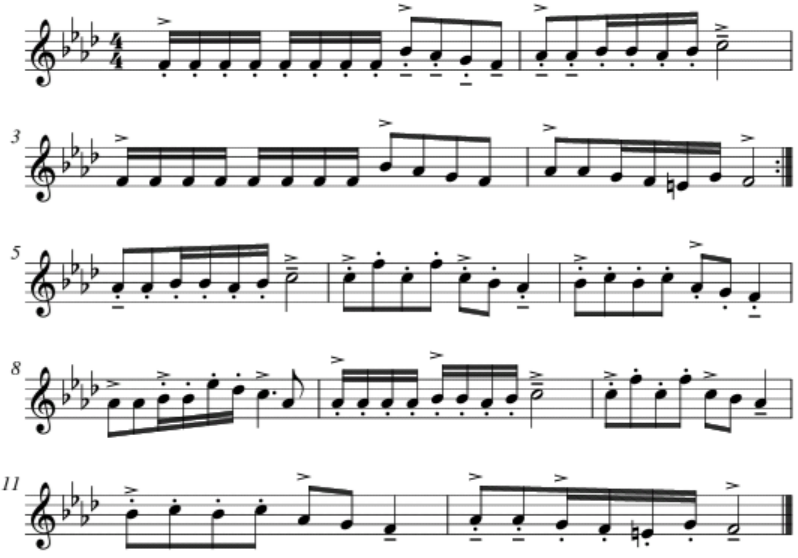

שבת קדש פרשת וירא, ט"ו חשון ע"ח - כפר חב"ד

רמ"ח אותיות (קנא-ב, קנד-ה)

נגנו ידיד נפש, מה ידידות (צאנז[א]), מעין עולם הבא (ברסלב וי"ט כסלו ע"ז), ניגון לפני יחידות.

א. אות קנא: תורה שבכתב של החסידות

קנא. אדמוה"ז ציוה להדפיס התניא באותיות מרובעים ומה שנדפס בשקלאוו [בחיי אדמו"ר הזקן.] באותיות רש"י ידוע שלא הי' ברצונו וידיעתו. [טעם הדבר הוא] כי תניא כתורה שבכתב לגבי שאר חסידות (והוא המקור) ולכן יש בתניא ג"ן פרקים כנגד ג"ן סדרים דאוריתא [כתוב בזהר שיש בתורה גן סדרים-פרשיות, למרות שכשסופרים מוצאים 54 פרשיות. יש כמה הסברים לכך – או שמונים את נצבים[ב]-וילך כפרשה אחת, או מפני שאין רווח בין סוף פרשת ויגש ותחלת פרשת ויחי, או שבראשית היא מעין הקדמה לתורה ולא נמנית בתוך גן הסדרים. בתניא יש גן פרקים, והקדמת התניא היא כמו פרשת בראשית. אם כן, יש גן סדרים בתורה וכנגדם גן פרקים בתניא, "באתי לגני אחתי כלה".] ולכן הוא כתורה שבכתב שאין נכתב באותיות רש"י, ושאר חסידות נדפסים באותיות רש"י [כך היו מודפסים לקוטי תורה, תורה אור ועוד ספרי חסידות. בדור האחרון הרבי אמר להדפיס אותם בכתב מרובע כדי שיהיה קריא לכולם. בגלל ירידת הדורות לא כולם מבינים היום כתב רש"י.]...

אותיות החקיקה, אותיות הכתיבה, כתב רש"י

צריך להתבונן מה ההבדל המהותי בין כתב מרובע לכתב רש"י: קודם נאמר שהחילוק בין כתב מרובע לכתב רש"י לא קיים במקום אחר בחסידות. בדרך כלל בחסידות מוסבר ההבדל בין אותיות החקיקה לאותיות הכתיבה, שבאותיות החקיקה הכתב והחומר בו האותיות חקוקות הם מהות אחת, ואילו באותיות הכתיבה הם שני דברים.

בעולם שלנו, אותיות החקיקה הן אותיות עשרת הדברות בלוחות הברית. [כתוב שבלוחות האותיות היו בוקעות מצד לצד, כך שהמלה היא האויר ולא האבן עצמה.] גם בחקיקה רגילה יש את האויר שבתוך האבן, אבל מה שיוצר את צורת האות היא האבן. היה נס מיוחד בלוחות הברית שהאותיות היו חקוקות מצד לצד אבל הן נקראו משני הצדדים. הרי כשכותבים משהו שחודר לצד השני הטבע הוא שבצד אחד הוא נקרא ישר ובצד השני הוא כבר מופיע הפוך. בלוחות הברית היה נס שמשהו קרה באמצע, בתוך האבן, והאותיות נקראו מכל צד. בלוחות הברית לא היו "פנים ואחור", אלא רק פנים. כפי שמוסבר בכתבי האריז"ל, שרש אותיות החקיקה הוא לפני הצמצום, מה שהקב"ה "שיער בעצמו [במלכות דאין סוף] בכח [לפני הצמצום] כל מה שעתיד להיות בפועל [אחרי הצמצום]".

למטה מאותיות החקיקה יש את אותיות הכתיבה, ובשרשן הן מה שחז"ל אומרים שאצל הקב"ה התורה היא "אש שחורה על גבי אש לבנה" – כמו ספר תורה שלנו (ובכלל בספרים) שהאותיות בצבע שחור ומסביבן קלף לבן. שני סוגי האותיות רמוזים בפסוק "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב" – אותיות החקיקה הן "חק

[א] נרשם (מהזכרון) על ידי אליעזר שלמה מזרחי ושמואל חייקין. לא מוגה.

[ב] ראה שעשועים יום יום פרשת ויחי יום ג, וש"נ.

[ג] תהלים פא, ה.

לישראל" ואותיות הכתיבה הן "משפט לאלהי יעקב".

הדרגה השלישית היא מה שכתוב כאן – כתב רש"י. החלוקה הקודמת היתה ביחס בין האותיות לשטח שבו הן נמצאות. כאן החלוקה היא בנוגע לצורת האותיות: גם באותיות החקיקה וגם באותיות הכתיבה הצורה רבועה, האותיות מרובעות, אבל בכתב רש"י האותיות עגולות. כנראה שהיום שמעדיפים כתב מרובע כי כולם מרובעים... כתב רש"י יותר זורם, מתעגל. מה הקשר בין רש"י לכתב עגול? ובכלל, למה זכה דווקא רש"י שיש על שמו כתב (הרי לא הוא המציא אותו)? רש"י הוא המתרגם-מפרש של התורה והגמרא (הוא נקרא "פרשנדתא"), בלעדיו אי אפשר להבין מה שכתוב. רש"י הוא אחד שמדבר בשפה שלי, שאני מכיר. [אולי בגלל שרש"י הוא מוחין דאמא, שפת אם.] כן, 'מאמע לשון'. אמנם לא כמו אידיש, זו עוד דרגה, אבל בלשון הקדש זה הכתב שהכי מדבר אלי.

הפיכת התורה שבעל פה לתורה שבכתב

בכלל, היחס בין כתב מרובע לכתב רש"י הוא יחס של תורה שבכתב ותורה שבעל פה – לא רק בפירושו על התורה, בה פשוט שהפסוקים הם תורה שבכתב ורש"י הוא תורה שבעל פה, אלא גם בפירושו על הגמרא, הגמרא היא מעין תורה שבכתב ביחס לפירוש רש"י. הנקודה הזו קשורה ל"מהפכה הראשונה", כפי שדברנו לאחרונה:[ד] כאשר רבי יהודה הנשיא החליט לכתוב את התורה שבעל פה, הכוונה – בעומק – היא להפוך את התורה שבעל פה לתורה שבכתב, וכך אפשר לחדש ולגלות עוד תורה שבעל פה. כך המשנה היא תורה שבכתב לעומת הגמרא, והגמרא היא תורה שבכתב לעומת מה שמסביב לגמרא – פירושי רש"י ותוספות (רק שתוספות קצת יותר קשה להבנה, ורש"י כל אחד מבין).

רבוע – "מעט המחזיק את המרובה"

עוד חילוק בין כתב מרובע לכתב עגול: בכתב המרובע כל אות עומדת לעצמה, כאילו היא תורה לעצמה, בבחינת "מועט מחזיק את המרובה". לכן על כל קוצו של **י** בונים תלי תלים של הלכות. איך אני יודע שמרובע הולך עם רכוז וצמצום? כשאומרים שמישהו 'מרובע', מתכוונים שהוא מצומצם. ישנו שם קדוש שרומז לצמצום – למעליותא – של הרבוע: כתוב שיהושע בן נון[ו] קיבץ את כל עם ישראל ואמר להם "בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם", ואומרים וחז"ל שהכניס את כל ישראל בין שני בדי הארון. זה השיא של "מועט מחזיק את המרובה", כי גם כשכל ישראל "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים" בבית המקדש, עדיין מדובר במקום יחסית גדול, אבל כאן כל ישראל נמצאים בין שני בדי הארון. לכן אנחנו מדברים בקול נמוך כדי שכולם יצטופפו ביחד... על פי דברי המדרש כתוב בקבלה ש"אל חי" הוא השם של "מועט מחזיק את המרובה". כמה שוה "**אל חי**"? [49.] איזה מספר זה? [רבוע, 7 ברבוע.] כן, במובן מסוים זהו הרבוע הכי מושלם, **7** פעמים **7** (כמו ימי ספירת העומר, התכללות של **7** מדות הלב, ז"ת, זב"ז). אם כן, מצאנו רמז לקשר בין הענין של "מועט מחזיק את המרובה" לענין של[ה] רבוע, מרובע, אותיות מרובעות.

חקיקה – חש, כתיבה – מל, רש"י – מל

אם כן, יש לנו כאן שלש דרגות: אותיות החקיקה; אותיות מרובעות; ואותיות רש"י. איזה

[ד] ענין "ארבע מהפכות" דובר החל מהתוועדות כ"ד טבת ע"ה, עיי"ש.

[ה] ש"פ כי תבוא, ח"י אלול ע"ז פ"ב (רמ"ח אותיות אות קכט).

[ו] יהושע ג, י.

מבנה אפשר לומר כאן? [עולמות-נשמות-אלקות, מלמעלה למטה.] יותר פשוט – באיזה מבנה יש דרגה אחת ועוד שתי דרגות? [חש-מל-מל.] כן, אותיות החקיקה הן "חש", כי מדובר במדרגה שלפני הצמצום, למעלה מהשגתנו; אותיות מרובעות הן "מל" במשמעות של חיתוך וכריתה, כמו ברית מילה, יש בזה קשר לתיקון היסוד; אותיות רש"י הן "מל" במשמעות של דבור-מלול, כבר המתקה, כיון שהתוכן מובן לי. איזה הרגשה עושה לי כתב רש"י? הרגשה של זרימה.

תניא וחומש

גם באותיות מרובעות יש חילוק בין כתב אשורי, בו כותבים ספר תורה, לבין כתב מרובע רגיל. התניא אמנם לא מודפס בכתב אשורי, אבל על כל פנים מצד הדפסתו באותיות מרובעות הוא דומה לספר תורה, תורה שבכתב.

ב. אות קנב: תקון עצמי ותועלת לעם ישראל

באות הזאת יש שני ענינים. את הדבר הראשון למדנו כבר בשיעור אחר, לכן רק נקרא ונמשיך:

קנב. אדמוה"ז [צ"ל: אדמו"ר האמצעי.] אמר פ"א לר"ז מקורץ מאנט ביי מיר חסידות – וואס שטייט אין ע"ן חיים השתל' איך רייד ב"ה העבער און נאך העבער [עד כאן חלק אחד, עכשיו מתחיל משהו חדש:], הבעש"ט אמר שתכלית מה ש[הוא] נברא רק בשביל שיגיע ממנו תועלת לישראל ואם לא הי' ממנו תועלת לישראל [הוא] לא הי' נברא. ויכול להיות שיברא אחד בשביל שיגיע ממנו תועלת לישראל פעם אחת בע' שנה של ימי חייו – רש"ג)

תועלת – ליהודי פרטי או לכלל ישראל?

[מזכיר את 'היום יום'.] כן, השאלה אם בדיוק אותו ווארט של 'היום יום' או שיש שוני. מה כתוב ב'היום יום'? שיהודי יורד לעולם למשך שבעים-שמונים שנה בשביל לעשות טובה ליהודי אחד בגשמיות ובפרט ברוחניות. כאן כאשר הבעל שם טוב אומר על עצמו שהוא נברא בשביל שתגיע ממנו תועלת לישראל – פשוט שהכוונה לכלל ישראל, ולא ליהודי בודד. השאלה היא אם התוספת בהמשך – "ויכול להיות שיברא אחד שיגיע ממנו תועלת לישראל" – מכוונת ליהודי אחד או לכלל ישראל. האם כשאני עוזר לאשה זקנה לעבור את הכביש יצאתי ידי חובה וכל שאר החיים זה בונוס, או שאני צריך לעשות טובה לכל עם ישראל? בכל אופן, מהסיום "פעם אחת בע' שנה של ימי חייו" משמע כמו ב'היום יום' שהכוונה היא ליהודי פרטי.

שוב, לגבי הבעל שם טוב – פשוט שהוא ירד לעשות טובה לכל עם ישראל. ידוע שהבעל שם טוב אמר על עצמו שירידת נשמתו לעולם היא על דרך לחישת שמו של אדם שהתעלף באזנו כדי שיתעורר – עם ישראל היה בתרדמת-עלפון והבעל שם טוב, ששמו ישראל, הוא עצמו הלחישה המעוררת. עם זאת, אף שברור שהבעש"ט ירד לעשות טובה לכל עם ישראל, פשוט שהוא התחיל עם ההטבה מאנשים פרטיים. הבעל שם טוב עורר את הצדיקים הנסתרים להתגלות וגם השפיע על יהודים פשוטים, הוא ראה בכל יהודי את כל ישראל. הפרט צריך לכלל, בכל פרט הוא ראה את הכלל. בהמשך הוא הנהיג

[ז] שבת שמיני ע"ז.

[ח] לוח 'יום יום', ה' אייר:

רבינו הזקן קבל מר' מרדכי הצדיק ששמע מהבעש"ט: נשמה יורדת לעולם הזה וחיה שבעים–שמונים שנה, כדי לעשות ליהודי טובה בגשמיות ובפרט ברוחניות.

את חבורת הצדיקים הנסתרים וכיוון אותם לצאת מהיערות ולעזור לעם ישראל בפועל.

עבודת ה' בשביל תקון הנפש – "שלא לשמה"

בתניא כתוב שהנשמה (הנפש האלקית) עצמה אינה צריכה תיקון והיא נשלחה לעולם הזה כדי לתקן את הגוף והנפש הטבעית (וחלקו בעולם). הוא לא מביא מה שכתוב רבות בספה"ק שהנשמה חוזרת פעם אחר פעם לעולם הזה כדי לתקן פגמים וחטאים של גלגולים קודמים (קשור להמבואר אצלנו במ"א למה האריז"ל נהג לגלות לאנשים מי היו ומה עשו בגלגולים קודמים, מה שאין כן בדרך הבעל שם טוב). הוא כן מביא מה שכתוב בכתבי האריז"ל שעל הנשמה להתגלגל כמה פעמים עד שתזכה לקיים את כל תרי"ג מצות התורה.

עם היות שעיקר ירידת הנשמה לעוה"ז הוא לתקן את הגוף כו', וכן להשלים את השיעור-קומה שלה בקיום כל תרי"ג מצות התורה, אדמו"ר הזקן כותב שכאשר האדם מתכוון לתיקון עצמו (איך שלא נפרש 'עצמו') זו הדרגה העליונה ביותר ב"לא לשמה". יש ב"לא לשמה" כמה מדרגות, כמו שדובר כמה פעמים : הדרגה הכי תחתונה היא לימוד תורה כדי לקנטר ; דרגה מעל, היא כדי שיקרא רב ; דרגה מעל – שכר ועונש, שלא יענש ושיקבל שכר לעולם הבא ; הדרגה הכי גבוהה ב"לא לשמה" (במובן הפשוט) היא לימוד תורה "אליבא דנפשיה", כך קורא לזה אדמו"ר הזקן – יותר נעלה מלימוד התורה כדי לקבל שכר בעולם הבא, אבל עדיין הוא עוסק בעצמו, ולכן נקרא "לא לשמה". מהי עבודה "לשמה"? שאני יוצא מעצמי לגמרי כדי לתקן את העולם ולעזור לשני. זהו עיקר ההבדל בין שיטת חב"ד לשיטת ברסלב:

בברסלב, על אף שעוסקים בהפצה, עסוקים בעיקר בתיקון העצמי, מצבו של האדם וכו' (ומכאן הדגש על תיקון הכללי, לתקן את פגם הברית). לעומת זאת, בחב"ד העבודה היא לצאת מעצמך, לראות איזו תועלת תהיה ממני לעם ישראל (ובענין תקון הברית, הרבי הרש"ב הסביר שהתקון העיקרי הוא ללמוד חסידות לעומק).

למדנו כמה פעמים (כולל בשיעור הקודם) שכל רבי צריך שלש תכונות – נשמה חדשה-נשמה כללית-נשמה דאצילות. "נשמה חדשה" הכוונה שהיא פעם ראשונה בעולם ואין לה משהו לתקן מגלגול קודם. בשביל מה הנשמה הזו יורדת? בשביל עם ישראל. מצד הנשמה הכללית הוא עושה תועלת לכולם (בגשמיות, ובפרט ברוחניות), ומצד הנשמה דאצילות היא משרה על כולם השראה של בטול לאלקות, "אין עוד מלבדו".

תקון עצמי בשביל הזולת

אבל למרות שמדובר על צדיק, הרי הרבי לימד אותנו שכל דבר שצדיק מספר על עצמו אינו סיפור בעלמא והוא נועד שנלמד ממנו הוראה בעבודת ה'. גם כאשר רבי נחמן דיבר על המעלות שלו הוא אמר שכולם יכולים להיות כמוני. הרבה חלקו עליו ואמרו שלא כל אחד יכול להיות צדיק, אבל כך הוא אמר. כאן הבעל שם טוב סיפר על עצמו שהוא ירד לעולם הזה כדי להביא תועלת לעם ישראל וגם אומר שיהודי יורד לעולם שבעים שנה כדי לעשות טובה לעוד יהודי – עלינו ללמוד ממה שהוא אומר לגבי כל יהודי (כמו שמובא בשמו גם ב'היום יום') וגם ממה שהוא אומר על עצמו. הענין קשור למה שהרבי אמר שכל אחד צריך להיות אדמו"ר.

[ט] וראה באריכות בספר חתן עם הכלה.

[י] ראה לב לדעת מאמר "וצדיק יסוד עולם" פ"ב ובביאורים. דובר בפרשה הקודמת – פרשת לך לך (רמ"ח אותיות אות קנט).

כנראה לא שמים לב, אבל כתוב כאן חידוש גדול. בדרך כלל מוסבר בספרים – כפי שאמרנו – שתכלית ירידת הנשמה לגוף היא לתקן את הפגמים מהגלגולים הקודמים, וכאן הוא אומר שלא נבראתי אלא רק להביא תועלת לעם ישראל כולו.

[למעשה לא מתעסקים בתקון עצמי?] כמובן שכדי לעזור למישהו אחר צריך גם לעשות את אותה פעולה על עצמי. אפשר לשאול, הרי כתוב "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים", ואם כן איך אני יכול לבוא להשפיע על מישהו אחר כשאני בעצמי לא מתוקן? הרי אני לא צדיק! זהו עיקרון יסוד בתורת הנפש, שאפילו נלמד בפסיכולוגיה המודרנית (שמושתתת על יהודי אחד) – כל מטפל צריך לעבור פסיכואנליזה בפני עצמו כדי לטפל בשני. כל מי שרוצה לטפל, אחד המבחנים הראשונים שלו הוא לעבור את אותו טפול בעצמו – בלי לעבור טפול הוא לא יכול לטפל במישהו אחר. כך אפשר לומר כאן, שכל העיסוק בתיקון עצמי הוא הכשרה להועיל לזולת. כך פתרנו את הבעיה: אני כן עובד ומתקן את עצמי, אבל לא בשביל עצמי אלא כדי שאוכל לעזור ליהודי אחר.

[התקון העצמי הוא "מתוך שלא לשמה בא לשמה"?] לאו דווקא. לא שחייבים לחזור אחורה לעבודת "לא לשמה" (גם בדרגה הגבוהה שלה), אלא שכל העבודה "אליבא דנפשיה" נעשית בדרך ממילא. כשעושים תקון עצמי מצד "קשוט עצמך" כהכנה ל"קשוט אחרים" – העבודה היא מראשיתה "לשמה" (עבודה לשמה היא עבודה אמיתית, והרי "קשוט" הוא לשון "קשט אמרי אמת", גם ה"קשוט עצמך" היא מתוך נקודת אמת, לשמה, לא לצורך עצמך. וכן קשוט לשון קישוט ויופי היינו מדת התפארת – "איזוהי דרך ישרה... תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם" – מדת יעקב אבינו, עליו נאמר "תתן אמת ליעקב". וראה מלבי"ם ש"קשט [אמרי אמת]" היינו גילוי היופי שיש באמת).

תועלת התולעת

אם כן, יש שתי דרגות: יש את הצדיקים – כמו הבעל שם טוב – שהם "נשמה חדשה", ירדו לעולם נקיים, ולכן כל עבודתם היא באמת רק להביא תועלת לעם ישראל (גם על הבעל שם טוב, בנוסף להיותו נשמה חדשה, מסופר שהיו בו 'מרכיבים' שונים של גלגולי נשמות קודמות – נפש דוד המלך, רבינו סעדיה גאון, צדיק נסתר מצפת... – אך הוא התעצם ביותר עם היותו נשמה חדשה וכך הורה לכולם לגלות את ממד הנשמה החדשה שבהם, ועל כן לא גלה לאנשים גלגולים קודמים כנ"ל). יש אותנו, שעל אף שאין לנו נשמה חדשה ממש, ויש לנו הרבה מה לתקן מגלגולים קודמים – צריכים להרגיש בעיקר שירדנו לעולם הזה רק בשביל עם ישראל, הרגשה שבאה מצד ש"עמך כֻּלם צדיקים".

באופן אחר (ומשלים), מכיון שאני מרגיש שאני כבר **מקרה אבוד** (בגימטריא **משיח**), לא נותר לי מה לעשות עם עצמי, לפחות אעשה משהו בעד הזולת ובעד עמי...

נאמר רמז: מהמלה **תועלת** אפשר לצור מלה נוספת – **תולעת**, "ואנכי **תולעת** ולא איש חרפת אדם ובזוי עם" . כלומר, דוקא מתוך הכרה במציאותי השפלה, "**תולעת** ולא איש", אני מכוון את מעשי להבאת **תועלת** לעם ישראל. איזה מלה (שהיא ה'שער' של המלה) נמצאת בתוך המלה תו**עלת**? **על**. מצד אחד דוד המלך אומר על עצמו "ואנכי תולעת", ומצד שני הוא אומר על עצמו "נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הֻקם **עָל**", ואומרים

א תהלים כב, ז.

ב ש"ב כג, א.

חז"ל שהקים עולה של תורה ועולה של תשובה. איך הוא מקים? על ידי המשך הפסוק: "משיח אלהי יעקב ונעים זמרות ישראל", על ידי שמנגנים ומשמחים את עם ישראל.

המלה **תולעת** רמוזה פעמיים ב"אנא בכח": ראשי התבות של המשפט הראשון (השם הראשון הכלול בשם מ"ב, השם של החסד) – "**א**נא **ב**כח **ג**דולת **י**מינך **ת**תיר **צ**רורה" – עולים **תולע**, לשון זכר, מצד החסד – "זכר חסדו". ראשי התבות של המשפט האחרון (השם האחרון, השם של המלכות) – "**ש**ועתנו **ק**בל **ו**שמע **צ**עקתנו **י**ודע **ת**עלומות" – עולים **תולעת**, הנקבה, המלכות.

ג. אות קנד: דרך עקומה באחדות ה'

האות הזו קשורה לאות קנב, שעל כל אחד לעבוד את ה' כמו צדיק, "ועמך כֻּלם צדיקים": קנד. אדמוה"א אמר על א' הגדולים: ער זאגט אחד [הוא אומר "אחד".], און ווייס וואס אחד [ויודע מה זה "אחד".], און פארשטייט וואס אחד איז [והוא גם מבין מה הפירוש "אחד".], ומ"מ איז ביי עם רעכט בשעת מעשה מאכן א פאלשען וועגעל [ומכל מקום בשעת מעשה הוא עושה הנהגה עקומה, שקרית.]...

הפתגם כאן קצת סתום, כי לא ברור על מי הוא מדבר. כנראה אצל התמימים בישיבה ששמעו מר' גרונם היה ברור למי הכוונה. לכן קשה לפרש – אבל אפשר לנחש. מדובר כאן על מישהו שיודע מה זה "הוי' אחד", אחדות ה', דהיינו מישהו מדרך החסידות שהתנגד לתורת חב"ד. ידוע שהיו הרבה מצדיקי החסידות שלא הסכימו עם דרך אדמו"ר הזקן לפרסם חסידות בשופי לכולם, אבל כמובן שאצל הצדיקים עצמם היתה התבוננות והבנה. אחת הטענות שאמרו המתנגדים לחב"ד (שהיו חסידים בעצמם), שהמטרה כעת היא לקרב את היהודים הפשוטים, ולשיטתם התורות של חב"ד לא מתאימות ליהודי הפשוט. כמו שהתנגדו לחב"ד התנגדו גם לקוצק (מבית המדרש של פרשיסחא), בה הנהיגו שהדרך העיקרית של עבודת ה' היא לימוד גמרא (לא חסידות) בעיון ובעומק, כמו המתנגדים. [אז מה חסידות בזה?] יש בקאצק את נקודת האמת של החסידות, כידוע שדרשו **שקאצק** שוה **ארץ** – "אמת מ**ארץ** תצמח".

העלאת כל היהודים למדרגת "צדיק יסוד עולם"

בספר "אל עולם הקבלה" אנחנו מסבירים שיש ארבע דרגות – כנגד אבי"ע ושם הוי' – ששוות אותה גימטריא, 430 (שקולות ב**שקל** הקדש):

יהודי פשוט – עשיה, **ה** תתאה
חסיד שמח – יצירה, **ו**
יודע ספר – בריאה, **ה** עילאה
צדיק יסוד עולם – אצילות, **י**

רוב החסידויות שואפות להביא את היהודים למדרגות "יהודי פשוט" ו"חסיד שמח" – "והנגלת לנו ולבנינו", **וה** – שהיהודי הפשוט ישאר בפשטות שלו ומקסימום יעלה לדרגת חסיד שמח. חסידי קאצק הם בדרגת "יודע ספר". אבל חב"ד רוצים להעלות את היהודי לדרגת "צדיק יסוד עולם". איך אני יודע? כי בחסידויות פולין דרשו "וצדיק באמונתו יִחְיֶה" – 'יְחַיֶה', שהרבי מרים ומחיה את החסיד בלי "עבודה בכח עצמו". אבל בחב"ד מודגש הענין של "עבודה בכח עצמו", ורוצים שהיהודי הפשוט לא יישאר בדרגה שלו – אף שהפשטות שלו קשורה לפשיטות העצמות – אלא שיטעם מדרגת "צדיק יסוד עולם" (כמבואר בתחלת קונטרס ההתפעלות שכל מגמת אדמו"ר הזקן, עליה הוא מסר את נפשו ממש, היתה שכל יהודי יזכה לטעום את ענין

[ג] מו"ק טז, ב; ע"ז ה, א. ראה תנחומא קרח יב.

[ד] פ"ח עמ' 151-149 (מהדורת בית אל).

"יחודא עילאה" כו'). הרי גם הבעל שם טוב – שכל כך אהב את היהודים הפשוטים – לא הסתפק בחיזוק היהודים הפשוטים אלא השקיע בקידום מי שהיה ראוי לכך לדרגת "צדיק יסוד עולם" על ידי לימוד והתבוננות.

לשאיפה הכללית לשתי המדרגות העליונות, "יודע ספר" ו"צדיק יסוד עולם", התנגדו חסידויות פולין הקלאסיות (לפני פרשיסחא), כמו האפטער רב. כינוי אדמו"ר הזקן את המדרגות התחתונות "דרך עקמומיות" בא לומר שאם לא מביאים את היהודי לעבודה בכח עצמו, בהתבוננות פנימית, לא עשינו כלום..

ד. אות קנה: אף פעם לא היה ילד

קנה. אדמוה"ז אמר על הבעש"ט בזה"ל: ער איז קיין מאהל ניט געווען קיין אינגעל [הוא מעולם לא היה ילד.]. פי' כשנשמת צדיק יורדת לעוה"ז היא גם בנעורי' במדרי' גבוה כמ"ש באברהם בן ג' שנים הכיר את בוראו. כי נשמת הבינונים בתחי' שייך לרע רק אח"כ זוכה להתעבר בהבינוני כמ"ש בתניא. ונשמת הצדיק עיקר ירידתה לתקן את העולם כו' וגם בנעורי' במדרי' גבוהה מאוד כו'... מרש"ג בשם גדולי החסידים...

התוכן כאן קשור למדובר באות קנב, שההבדל בין צדיק למי שלא, כמו בינוני, הוא שהצדיק יורד רק בשביל לתקן את העולם, כי הוא עצמו לא צריך תיקון, אבל הבינוני כן צריך תיקון ועבודה על עצמו. אבל, כמו שאמרנו קודם, כיון שהבעל שם טוב אמר את הדברים – וגם כאן אדמו"ר הזקן אמר זאת על הבעל שם טוב ור' גרונם פירש כך – סימן שהדבר קשור לעבודה שלנו. כמו שאמרנו – אני עובד על עצמי כהכשרה לפעול על הזולת.

נשים לב שר' גרונם מתרגם את המלה "אינגל" שאמר אדמו"ר הזקן ל"נעורים". מה הסיבה? [שלא היה לבעש"ט חטאות נעורים.] גם נכון, שבנעוריו היה בדרגה גבוהה. אבל יש פסוק שקושר את הנעורים לשם "ישראל' – שמו של הבעש"ט – "כי נער ישראל ואהבהו" . איזו מלה אפשר להוציא מהמלה "**נער**"? [**ער**.] מה הקשר לחטאות נעורים? [ער ואונן.] כן, "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני הוי'" , אבל הוא קשור לנשמת משיח – מתמר אשת יהודה יוצאים פרץ וזרח, ומפרץ יוצאת מלכות בית דוד ומלך המשיח. ער הוא גם מלשון התעוררות, קשור לתועלת ועליה שדברנו קודם. איזה ניגון מתאים לזה? [תתעורר.] כן...

קטנות קודם לגדלות

הסוד האמור כאן ביחס לבינוני, שקודם צריך לעבוד על עצמו ואחר כך מתעברת בו נשמת צדיק, הוא בסוד "**קטנות קודם לגדלות**" , שידוע אצלנו שהוא ראשי' תבות **קקל – קרן קימת לישראל**... – כמו הבטוי "**קליפה קדמה לפרי**". תהליך הצמיחה הוא שכל עוד שהפרי לא בשל צריך את הקליפה, וכשהוא מתבשל צריך להסירה ולגלות את הפרי. זה כלל גדול בעבודת ה', שבתחלה יש קטנות ואחריה גדלות, רק שהבעל שם טוב מעולם לא היה ילד ונער – מעודו היה בגדלות.

איך יודעים שהבעל שם טוב אף פעם לא היה ילד, אף פעם לא היה בקטנות? במה תכונה זו התבטאה? בהזדהות עם כל יהודי שפגש. כלומר, היתה לו כימיה עם כל מי שפגש. בהתחלה

[ו] הושע יא, א.

[ז] בראשית לח, ז.

[ח] ראה סוד ה' ליראיו שער זה.

[ט] ראה באריכות במאמרי "קליפה קדמה לפרי" בספרים קומי אורי וממנה יוושע.

הכימיה התייחסה ליהודים פרטיים ואחר כך היא גדלה – הוא ראה בכל יהודי פרטי את כל עם ישראל.

התפללו קבלת שבת וערבית.

ט' אייר ע"ח - כפ"ח

פגישת צות תנועת הנוער "באתי לגני"

היחודיות מתחילה מהמוחין

תיארו את פעילות התנועה כעת[א] בירושלים וביצהר ואת הרצון להתפתח. הרב עודד לפתוח מקומות נוספים – הכל מתוך אחדות.

מרכזת: מה בכלל? אם המטרה שלנו היא הפצה – לאו דווקא לבנות של תלמידים של הרב – איך בדיוק עושים זאת בצורה שתכלול חסידות ותענין? מה המטרה שלנו בכלל? מה היחודיות כתנועה? במה שונים מסניף רגיל?

הרב: ברור שבמסרים, מה שלומדים, יש יחודיות. כמו שכבר אמרנו – צריך להתחיל מהמוחין, אבל צריך להיות מאד מענין ותופס ומלהיב את הבנות. צריך להלהיב את הבנות שעם שכל חדש, השקפה חדשה, לגבי המציאות אפשר לעשות בה משהו, לתקן אותה, אבל התיקון צריך להתחיל מלמעלה, מהראש – "בתר רישא גופא אזיל", אם הראש מתוקן הגוף נגרר אחרי הראש.

תנועת הנוער לבנים היא עם קצת יותר נסיון, אז יש גם חומרים – חומרי לימוד שכותבים. לכאורה החומרים יכולים להיות כמעט אותו דבר.

מרכזת: התלבטנו אם לקחת את החומרים של תנועת רבי חייא, כי זהו לימוד. בירושלים דובר על כך שבבית הספר יש המון לימוד. ביצהר באמת שונה, אבל ביעלת חן יש הרבה לימוד והתוועדויות – הבנות לא מסוגלות לעוד...

הרב: על כך אמרנו קודם שהמשימה כאן היא להגיע החוצה – לא רק יעלת חן. כל בת ביעלת חן אמורה להיות מדריכה של קבוצה מאיזה גיל והלאה.

חברת הנהלה: לכאורה בקרית משה יש לכל בית ספר את התנועה שלו – לא כל כך פשוט להביא בנות ממקום אחר.

מדריכה: יש לך בסניף הזה חסידות ומלמדים ניגונים, מה שאין בסניף אחר – כן יש סקרנות.

המסר: אחדות בהשראת כל הצדיקים והצדקניות

הרב: צריך להגיע לנקודת הסקרנות, וגם שהמסר הוא אחדות. כל אחת יודעת מגיל מסוים שכל בית ספר הוא משהו אחר והשקפה אחרת – השאלה אם יש מי שמפריע לו שככה והיה רוצה מאד לחבר את כל הזרמים השונים.

זהו הנושא עליו דברנו ביצהר לפני כמה שבועות – איך לייחד את ההשקפה של חב"ד עם השקפות אחרות. לקחת גם דמויות. אחד הדברים המיוחדים בחינוך שלנו הוא שמאד מכבדים ומעריכים את כל הצדיקים, כל הדמויות. מסבירים תמיד שאם אנחנו קשורים בעיקר לחב"ד היינו כמו חוט שדרה, אבל חוט שדרה בלי גוף – בלי אברים חיוניים, לב וריאות וכו' – לא חי. כל צדיק וכל שיטה הם אבר בשיעור קומה. לכן הרבה תכנים צריכים להיות סביב צדיקים שונים. כמו שעושים אצל הבנים – פעם עשו – כל חדש להקדיש לצדיק אחר, מן הסתם צדיק שהיארצייט שלו (או אירוע אחר חשוב בחייו) באותו חדש, ושיהיה מגוון.

[א] נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

היות שמדובר בבנות, אז לא כמו הבנים, צריך לחפש דמויות של נשים צדקניות וגם להן להקדיש חדשים, גיוון גדול של נשים צדקניות בעם ישראל. הרבה מאד צריך להיות הליכה בהשראה של דוגמאות חיות – או שהיו חיות – בעולמנו.

חינוך בנות: האיזון בין האחריות על הבית לאחריות על הכלל

עוד אצל בנות, שפחות אצל בנים, מגיל ההתבגרות והלאה כל בת יודעת שהיא הולכת לבנות בית בישראל, שתהיה אשה ואמא טובה, והיא יודעת שתפקיד האשה בבית מאד רציני – תופס הרבה זמן וצריך להשקיע בו הרבה נשמה. זהו סוג של נשיאת הפכים – לשאת את האחריות של הבית יחד עם האחריות של הכלל. זהו נושא שודאי אפשר לדבר מגיל הבגרות של הבנות – מה אמור להיות השילוב הנכון בין הבית לבין החוץ, לבין הפעילות.

מרכזת: מהו אמור להיות באמת?

הרב: "והחיות [סימן של כל דבר חי] רצוא ושוב" – ריצה החוצה (לפעול בחוץ ב"אור המאיר לזולתו") ושיבה פנימה (להאיר בתוך הבית, "אור המאיר לעצמו" ולבני ביתו). ובסוד הצבא – "יוצא ובא". השם הקדוש צבאות הוא השם המשותף לשתי הספירות נצח והוד – "איהו [האיש] בנצח ואיהי [האשה] בהוד". כלומר, שאף על פי ש"דרכו של איש לכבוש ואין דרכה של אשה לכבוש", בכל זאת בשעת מלחמת מצוה (כמו בדור שלנו, הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, ש"הנה זה עומד אחר כתלנו", משיח כבר כאן רק שעלינו לגלות אותו) "אפילו כלה מחופתה" יוצאת למלחמה. כמובן, הכל בהתאם למה שראוי ונאה לנשי ובנות ישראל הצנועות. ידוע ש"בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש", ו"בינה עד הוד אתפשטת", ששם עיקר חוש האיזון בנפש (סוד "מאזני צדק", "צדק מלכותא קדישא" ו"איהי בהוד" כנ"ל), לדעת איך לאזן נכון את הפעילות בחוץ לעומת ההתמסרות לבית.

הנגשת התוכן ללב – תורת הנפש לנערות

חברת הנהלה: בירושלים עשינו שנה שעברה תכנית – שלחנו לרב – שהנושא השנתי הוא מלכות וכל חדש עשינו מזוית אחרת. השנה שלחנו רעיון של כל חדש צדיק, ולמדריכות היתה הרגשה שהבנות מאד רוויות מבית הספר ומחפשות יותר חויה, יותר כיף.

הרב: ביעלת חן יש באמת הרבה חסידות.

חברת הנהלה: הדיבור היה שעצם זה שירגישו שיש להן כיף במקום של קדושה, וחיות ושייכות, כבר מעלה.

הרב: אפשר לעשות כיף – אבל צריך להיות קשור לאיזו שליחות. התנועה היא למען עם ישראל.

מדריכה: הבנות כן מחפשות – כשלא מעלים תוכן הן מעלות בעצמן תכנים פחות חסידיים. הן צריכות תוכן – השאלה איך להעביר...

הרב: כלומר, כן אפשר להוסיף תוכן על מה שמקבלות בבית ספר?

מדריכה: הן רוצות יותר תוכן שנוגע ללב. בבית ספר נוגע לשכל, אבל בפעולה אפשר להגיע חזק ללב.

הרב: מזכיר לי דבר שדברנו פעמים רבות, שמגיל מסוים – אולי לא בנות קטנות – צריכים ללמד נושאים של מה שאנחנו קוראים תורת הנפש, תורת הנפש לנוער. תורת הנפש היינו תכנים שבהם את יכולה לעזור למישהו – לחברה שעוברת איזה משבר או שיש לה איזו בעיה, איך להבין אותה. היום משתמשים במלה – איך להכיל אותה, ואיך לעודד אותה ולעזור לה. לשם כך צריכים ללמוד נושאים של נפש. הספר העיקרי בתורת הנפש הוא הספר "הנפש". השאלה כמה מזה, אם בכלל, לומדים נושאים אלה בבית הספר. כמו שבבית ספר לתורת הנפש יש אחוז הרבה יותר גדול של נשים מאשר גברים – טוב או לא טוב, זו המציאות –

סימן שזהו נושא שמאד מושך נשים, יותר מגברים. לכן אפשר להתחיל לפתח את הנושא הזה מגיל הרבה יותר צעיר, מה שבעולם נקרא פסיכולוגיה. לא אוהב להשתמש במילים האלה, אבל לדאבוננו המלים נכנסו למנטליות – כל בת צריכה להיות פסיכולוגית. יכול מאד לתפוס. צריכה להיות פסיכולוגית כדי להבין את בעלה לעתיד, כדי לעזור לילדים. זהו נושא מאד חשוב שיכול להיות שייך במיוחד לבנות. יותר מתאים לבנות מאשר לתנועת נוער של בנים.

תודעת שליחות – פעילות והפצה

לגבי פעילות בשטח, לכאורה לוקחים-מאמצים מקומות מסוימים ועושים שם פעילות. למשל, לוקחים את קבר דוד וקבר רחל בירושלים. קבר דוד זה מקום עם הרבה מלחמות, ונוכחות יהודית מאד חשובה שם. זו גם הזדמנות להכיר עוד בת, לדבר איתה, ללמוד משהו – ללכת לשם על מנת לומר תהלים, ללמוד משהו וגם להכיר בנות. צריך חומר לחלק לתיירים (גם לא-יהודים).

מדריכה: השאלה אם יש חשיבות שתנועת הנוער, הקבוצה, תהיה קבוצה מלוכדת, שיהיו לנו כחות לצאת אחר כך להפצות ולפעילות, או שיש חשיבות שההפצות תהיינה בתוכנו, בתוך הקבוצה?

הרב: ודאי שהפצות החוצה זה טוב. הכל צריך להיות מבוקר, אבל אדרבא – צריך להפיץ. אמרת שני דברים. הפצות הן בדרך כלל של חומר – צריך שיהיה חומר טוב ולהפיץ אותו. אחר כך אמרת פעילות – השאלה מה זאת אומרת, לא בדיוק ברור מה הכוונה. הפגנות? לא. משהו אחר – צריך לחשוב. כעת הצעתי כפעילות בשטח לאמץ מקומות, שיש בהם גם הרבה קדושה, ולכן גופא יש הרבה אחיזת החיצונים, ושם לעשות דברים טובים. זו כבר פעילות (הכוללת גם הפצות).

חברת הנהלה: הפעילות שהיא מתכוונת אליה, מה שעכשיו קורה – יש מדי פעם הליכה לקבר דוד או סיבוב שערים, אבל – פעם בשבוע יש פעילות, התוועדות, מסר או משחק סביב נושא. השאלה אם בפעילויות האלה להביא גם בנות מבחוץ.

הרב: בהחלט.

חברת הנהלה: אין ענין שקודם תהיה התחזקות בפנים?

הרב: התחזקות עם תודעה שאנחנו כאן בשביל להביא – העיקר לצרף נשמות חדשות.

חומרים טובים זה מאד חשוב. האידיאלי שבשביל שיהיה אופי של בנות – צריך לקבל את כל החומרים של הבנים ולשכתב מחדש שיתאים לבנות.

על מה שאמרת קודם – מה החידוש? צריך להיות מודגש שיש פה חידוש. אחרת באמת בשביל מה עושים זאת? צריך חידוש מרענן, עם הרבה חיות, ואמונה ובטחון שגם יחולל משהו במציאות.

מדריכה: אם הפעילות נמצאת גם בגנים – ולא באיזה מקום בחוץ – אתה עדיין לומד להיות שליח לחבר שלך, ואחר כך יועיל גם כשתצא מחוץ לסניף עצמו. לא חשוב פחות. יש גם את זה, ויש גם תכנים שיוצאים החוצה.

חסידות לעומת חרדיות

הרב: כבר היו כנסים של כל הבנות, מיצהר ומירושלים, שעשו משהו יחד?

מרכזת: שנה שעברה, לפני שהקמנו את סניף יצהר, היתה שבת של ירושלים שארחו בנות מיצהר, רחובות ובת עין. כעת רוצים לעשות אחרי שבועות שבת באותו סגנון.

הרב: יפי, זה כבר חידוש. בנות יעלת חן מגובשות – להכיר חדשות כבר חשוב. בנות חדשות, לא במעגל המוכר שלנו, אבל יש משהו מאחד – כבר מתחילה להיות הרגשה שאפשר לאחד.

חברת הנהלה: יש הורים שקצת חוששים מזה, בגלל הפערים של חרדי ולא-חרדי. השאלה גם תעלה אם הרחבת הסניף להפצה – בנות שמביאות תכנים אחרים.

הרב: בדיוק שייך לימים האלה, של ספירת העומר. מהשיחות הכי חשובות של הרבי מל״ג בעומר היא לגבי ההבדל בין שיטת חב״ד לשאר שיטות היהדות החרדית. אצל החרדים הכל שמרני, מצד השמאל, יראה. חב״ד, שהיא אהבה, לא פוחדת לצאת החוצה. אדרבא, אהבת ישראל – לצאת החוצה – היא העיקר, לא השמרנות. שמרנות היא מדת היראה והפצה היא מדת האהבה. כמובן צריך לשמור על ערכים וכו׳, אבל לא לפחד לצאת החוצה על מנת להשפיע. השמרן פוחד – פוחד מלצאת החוצה, פוחד להכיר מישהו אחר. חב״דניק לא מפחד. אדרבא, הוא רוצה להכיר את כולם וליצור קשר. יש חב״דניק שרק רוצה להשפיע שכולם יהיו חב״דניקים – יש במדה מסוימת רצון שכולם יקבלו את ההשראה שיש לנו לתת, ויחד עם זה אוהבים את כולם כמו שהם. כאשר הבת יוצאת החוצה היא צריכה להיות חזקה בעצמה ולדעת שהמטרה היא לחבוק את כל עם ישראל יחד.

גדלות מוחין – "כל אדם מתוקן מחברו"

ההבדל בין ירושלים ליצהר הוא קצת הבדל, אבל לא הבדל כמו בין ירושלים לתל אביב. אפשר להתחיל מזה. באמת ירושלים-יצהר – יש את המעלה בירושלים, בהחלט אנחנו חושבים שלהיות יהודי חרדי זו מעלה, אבל יש גם מעלה ביצהר שאין בירושלים, החלוציות, מסירות הנפש, או איך שלא נקרא לה. חשוב שכל אחד יראה את המעלה בשני וירצה לקבל אותה. כתוב ש״כל אחד מתוקן מחברו״ – אני צריך להתקן מהשני, ״כל ישראל חברים״ – יש לו מעלה לגבי ואני צריך ללמוד אותה.

הענין הזה – היכולת להכיל הרבה דברים – נקרא גדלות מוחין. שוב, קשור ללימוד. האפשרות להכיר מישהו שלא בדיוק בדרך שלך ולהעריך את המעלות שיש בו, וגם להרגיש שיש משהו מעל שמחבר אותנו ואם אנחנו רוצים לעשות פה שינוי במציאות זה יצליח רק אם נפעל ביחד, אף אחד לא יכול לפעול לבד – היא ראש שנקרא גדלות מוחין. מי שרק בתוך עצמו, שמרני, נקרא קטנות מוחין. כל המסר של ספירת העומר הוא להגיע לגדלות מוחין, לא להשאר בקטנות. זה כבר משהו חינוכי, לימוד. זהו גם דגש מאד גדול – תנועה שהתוכן שלה הוא להגיע לגדלות מוחין כמו שהסברנו כעת. אין כזה דבר בעולם – אף אחד לא אומר ככה. רק הדבר הזה הוא מה שנקרא ׳חידוש נפלא מאד׳. שאדם צריך להזדהות עם משהו חדש, וגם שתהיה לו יכולת להבין את הזולת שלא בדרך שלו ולקבל ממנו את המעלות שלו, מתוך ידיעה שרק ביחד אנחנו יכולים לפעול כדי להביא את הגאולה.

הכשרה לשליחות

שוב, צריך צות של כתיבה – לכתוב חומרים בהתאם לבנות. צריך חומרים בשביל הבנות וצריך אחר כך חומרים כדי לצאת החוצה. אצל הבנים יש כמה כותבים – מסתמא גם אצל הבנות יש מוכשרות.

מרכזת: לא כל כך הבנתי מה בסוף אמור להיות בסניפים – למי בסוף הסניף מיועד. המטרה שתהיה קבוצת הבנות הקיימת, בנות שבפנים, שהן אחר כך תצאנה להפצות, או שהמגמה לצרף בנות מכל האזור לכל הפעילויות באופן קבוע?

חברת הנהלה: כי יש פער מאד גדול בין בנות שמכתה א׳ ׳טחנו׳ חסידות לבנות מבחוץ.

הרב: לכן צריך חומרים כאלה וחומרים כאלה.

מדריכה: השאלה היא האם להרחיב את הסניף.

מרכזת: אני מבינה שעל הסניף הקיים לשמור כפי שהוא, עם בנות ׳מבפנים׳, ולתת להן את הכח ולצאת איתן גם לבנות אחרות.

הרב: התנועה היא להכין שלוחות – אם בנים שלוחים ואם בנות שלוחות – לעם ישראל. אם אפשר ליישם זאת מיד – מה טוב. צריך לנסות ליישם. כל בת עכשיו בהכשרה. נקח דוגמה מהציונות החילונית של פעם – תפסה נוער חזק

מאד, ואז הלכו גם באירופה למקומות של הכשרה, הכשרה לעלות לארץ, חקלאות וכו', לנחול את הארץ. התנועה היא מקום של הכשרה – הכשרה בשביל להגשים חלום. אפשר ללמוד הרבה מהציונות – יש איזה חלום שאנחנו רוצים להגשים, והנוער צריכים להכשיר את עצמם לענין. השליחות היא לעם ישראל, אז אם אפשר להתחיל את השליחות עכשיו, למשוך עוד יהודי לתוך המעגל פנימה, להלהיב אותו עד שיזדהה עם החלום שלנו – מה טוב.

צות החשיבה הוא הנשים הנשואות כאן? יפי – אני סומך עליכן, יש פה הרבה שכל טוב. כל הפרטים אני בעצמי לא יכול לומר איך עושים, רק לתת קצת השראה.

התמודדות עם התנגדות

מרכזת: מה עושים עם התנגדויות שיש לפעילות?

הרב: צריך להמשיך בדרכי נעם. אם יש התנגדות לדבר טוב שעושים הביטוי החסידי הוא "אן התפעלות" – לא להתפעל מזה ולהמשיך הלאה. לא רק לא להתפעל – אפשר גם להבין שהתנגדות היא כנראה דבר טוב, כדי לדרבן אותי להיות יותר אמתי. לחסידות היתה – ואפילו עד היום הזה – הרבה התנגדות, מהבעל שם טוב. בא אדם שהכי אוהב את כולם, הכי רוצה בטובת כולם – רוצה להביא משיח וגאולה לעולם – וקמים עליו היהודים הטובים. כבר היו דברים מעולם.

אם היה אפשר לעשות סניפים בעוד מקומות ממילא זה הופך להיות משהו ארצי, לא משהו מקומי, אז לא כל כך מתחרה בפעילות מקומית אחרת מהפעילות שלנו. צריך כמה שיותר מהר להפוך את התנועה למשהו ארצי. ברגע שיהיה מובן לכולם שהתנועה היא לא-מקומית זה יפתור הרבה בעיות.

מרכזת: מה עושים עם אולפנות שיש בהן התנגדות? לפני 4 שנים ניסינו ללמוד חסידות עם בנות ב... במקום עצמו יש התנגדות לחסידות – לא הסכימו להכניס לשם את הלימוד. אתחיל את השאלה אחרת – יש לנו מטרה שיוביל לקבוצות לימוד באולפנות עצמן, או רק לחלק את העלונים?

הרב: הדברים האלה היו מעולם. היו עושים שיעורים תניא בסתר, לפני 70-60 שנה (ובמדה מסוימת הדבר נמשך עד היום), בתוך הישיבות. ככה זה. צריך בנות חזקות, בעלות תוקף דקדושה שמעבירות ברכות ובדרכי נעם ואהבת ישראל, לא לעשות כסאח. רחמנות שיש מוסד עם התנגדות ללימוד חסידות – רחמנות על המוסד, ומתוך רחמנות צריך דווקא לעשות זאת...

פעילות עזרה לזולת

עוד סוג של פעילות שמתאימה לבנות הוא עזרה למשפחות בבית. ישנן משפחות שזקוקות לעזרה, מכל מיני סיבות – זו פעילות מיוחדת של בנות, משהו מאד חשוב. שבת תבוא ותשחק עם הילדים הקטנים אם האמא לא מסוגלת – זו עזרה עצומה. פעילות של אהבת ישראל. בזה אולי אפשר לקבל המלצות מחסדי יצחק, ארגון העזרה לזולת. בחוות גלעד אני יודע שהרבה התגייסו לעזור ולתמוך במשפחה. זהו מקרה של אסון, אבל יש כל מיני מצבים שצריכים עזרה, אפילו אשה אחרי לידה. יש ביצהר משהו כמו "שפרה ופועה"? ובבת עין?

מרכזת: כן.

הרב: עזרה אחרי לידה היא כבר משהו מיוחד לבנות (אשה עוזרת היא בחינת שפרה ואילו בת עוזרת היא בחינת פועה). פעילות של עזרה יכולה להיות משהו חשוב.

ניגונים וסיפורים

הרב: מה עם מסיבות שבת? מתי בעיקר הסניפים מתכנסים – בשבת או ביום חול?

במסיבת שבת אפשר להחדיר המון תוכן, סיפורים ושירה. צריך שהבנות יחד ישירו, ילמדו ניגונים.

מרכזת: מנסות לעשות זאת גם ביום חול.

הרב: הזמן הכי טוב לזה הוא שבת (ר"ת **ש**ירה **ב**שבת **ת**ענוג). גם ביום חול, מאז ומתמיד כל שיעור או כל כינוס צריך להתחיל עם ניגון.

שמחת השליחות

מדריכה: יש משהו במלכות ישראל שהבנות יכולות לפעול?

הרב: ללמוד או לעשות?

מדריכה: לפעול.

הרב: מה שאמרת 'הפצה' – להפיץ חומרים. צריך להכין חומרים מתוך מלכות ישראל, שמתאים לבנות גם להזדהות עמם וגם להפיץ אותם.

מרכזת: איך הן יכולות להפיץ? לשלוח אותן לבחוץ?

הרב: רגע, מה עם מבצע נש"ק?

מדריכה: חניכות שלי עושות מעצמן כל שבוע, עוד מלפני שהיתה תנועה.

חברת הנהלה: בתנועה היה מדי פעם, לא קבוע.

הרב: זה צריך להיות מבצע של התנועה. זו הזדמנות – גם לחלק נרות, וסביב נרות שבת אפשר לחלק עוד דברים.

חברת הנהלה: מאיזה גיל מתאים שהבנות תחלקנה? כי גם היו אמהות שלא רצו שהילדות היותר קטנות תלכנה לתחנה מרכזית.

הרב: מה עושים בבית חנה? הבנות לא מחלקות?

מדריכה: מהגן מחלקים.

הרב: בסדר – מה שעושות שם זה כשר. עיקר מה שצריך לקבל, להזדהות עם חב"ד, הוא תודעת השליחות – שאני פה, בעולם הזה, בשביל עם ישראל. זהו המסר. זהו גם המסר שעושה את השלום בין התפקיד שלי כאשה בבית לתפקיד שלי בחוץ – שאני שלוחה. התכונה העיקרית מכל התכונות היא שמחה. צריך לרצות באמת להקרין הרבה שמחה. כתוב **שמשיח** הוא אותיות **ישָׂמח** (בעצמו) ו**יִשַׂמח** (אחרים). בכל אחת יש ניצוץ משיח – כל אחת צריכה להיות שמחה ולשמח. זהו גם הפטנט – אם יש מתח של התנגדות וכיו"ב המנצח הוא תמיד מי שהכי שמח. השמחה היא מה שגובר על כל הקשיים.

"באהבת ישראל נביא את הגואל"

מדריכה: אבל מה התוכן בפעולות עצמן?

הרב: יש תוכן שהוא מסרים מאד פשוטים, כמו שבחב"ד יכול להיות שלט 'באהבת ישראל נביא את הגואל' ועוד סיסמאות נורא פשוטות, שהן דברים אמתיים. את מתכוונת לשאול על סיסמאות פשוטות או יותר לעומק? נקח את הדוגמה של "באהבת ישראל נביא את הגואל" – יש כאן סיסמא מאד יפה ואמתית, ואפשר גם ללמוד אותה ולהתבונן בה לעומק. מהי אהבת ישראל? מהו הגואל? מה הקשר ביניהם? לשם כך צריך חומר.

מדריכה: ללמוד חסידות או להביא את הגאולה בדברים מעשיים?

הרב: אפשר להתחיל מגימטריא יפה. אם את מלמדת ש**אהבת ישראל** בגימטריא **אהבה** פעמים **חכמה** – לאהבת ישראל צריך הרבה אהבה אבל גם הרבה חכמה, ובשביל חכמה צריך ללמוד חסידות. אם רוצים להבין מהי אהבת ישראל יש ספר שנקרא "דרך מצותיך" ויש בו מצות אהבת ישראל – כדאי ללמוד. יש גם קונטרס אהבת ישראל.

מרכזת: היתה עוד שאלה – אנחנו רוצות לעשות שבת שמשותפת לכולן ולהתמקד על נושא. התלבטנו בין הניגונים של תיקון המדינה שהיו ביציהר, כעת הרב דבר הרבה על אחדות. יש הכוונה לנושא מסוים?

הרב: אחדות זה הכי טוב.

הכרת שפת עשר הספירות

מדריכה: מה עדיף לעשות בפעילויות עצמן – ללמד חסידות, עשר ספירות ותניא, או אוירה חסידית?

הרב: הלימוד היחודי שלנו הוא מלכות ישראל, כמו ששאלו. אם רוצים להסביר את תיקון המדינה

לפי עשר ספירות – צריך לדעת מה הן עשר ספירות. צריך להסביר שעשר ספירות הן בשביל תורת הנפש – להבין את הנפש ולעזור למישהו נפשית – וגם בשביל תיקון המדינה. עשר ספירות הן מודל כללי שמתלבש על כל דבר, וצריך בהחלט שהבנות יבינו – לתת דוגמאות. לגבי מלכות ישראל העיקר הם עשרת השלבים לגבי תיקון המדינה. אם בת יוצאת מהתנועה רק עם זה בראש, שיש עשר ספירות והן קשורות לתיקון המדינה זהו כבר הישג – חצי גאולה. החצי השני כבר ירוץ-יתגלגל מעצמו.

מדריכה: ללמוד רק חסידות?

הרב: מה הכוונה רק?

יש חומרים לפני חגים. קודם הזכרתי את אחד החברים שכותב על החגים – הוא מכין דברים מאד יפים. שם הוא כותב את המסר של החג ובסוף גם הלכות שוות לכל נפש בקיצור. ברור שגם את זה צריך ללמוד וגם להפיץ.

מדריכה: אז ללמוד גם הלכות?

הרב: כן, צריך לקיים את המצוות בפועל, וכמו שהרבי היה אומר: "המעשה הוא העיקר".

תלות ועצמאות

מדריכה: החניכות שלי בכתה ט', מתחילות להכנס לכל מיני דברים של הנפש והכל. איך אני, כמדריכה, יכולה לתת מקום לבת בלי שתהיה תלויה בי?

הרב: זה עצמו נושא גדול – תלות ושחרור מתלות. אמרנו קודם שיש קטנות מוחין וגדלות מוחין – קטנות מוחין היא להיות תלותי. ככל שאדם גדול הוא פחות תלותי ויותר עצמאי, יותר 'עצמי' בלשון החסידות. גם זהו נושא – כל דבר הוא נושא שאם מבינים אותו בשכל משפיע על היישום שלו בפועל.

משברים כמפתח לחיבור

מדריכה: מה שהרב אמר לפני כן על תורת הנפש, שתהיינה פסיכולוגיות, יש סכנה שתיישמנה ויהיו אורות בלי כלים.

הרב: צריך במינון הנכון ונושאים שיהיו בהתאם לרמה שלהן. לא אמרנו לקחת את ספר הנפש. הצענו אז לבנות תכנית לנוער, לפי הגילאים, להחדיר תכנים שמתאימים לכל גיל של תורת הנפש. בדור שלנו, שהכל יותר מהר – לא שמתבגרים נפשית יותר מהר, אבל נחשפים לדברים יותר מהר, גם לטוב וגם למוטב – הידיעה של בת שאנשים עוברים משברים או בעיות נפש, במינון הנכון, זה טוב. לדעת שיש דברים כאלה ושאפשר לצאת מהם, להתרפאות מהם – "**אני הוי' רפאך**" ר"ת **איר**, צריך לעזור. דוד המלך אומר בתהלים "כל משבריך וגליך עלי עברו". אחד מסימני המלכות – דוד – שכל המשברים וכל הגלים עוברים עלי. אלא שאני קשור לקדוש ברוך וכך אנצל מהם. רק כזה רעיון – חשוב שבגיל ההתבגרות יהיה ברור, שיש משברים ויש גלים, ו"כל משבריך וגליך עלי עברו", וה' אתנו, "אני הוי' רפאך".

צריך גם לדעת שזה גופא הדבר שמאפשר להתקשר לאנשים אחרים – דווקא המשברים יוצרים כימיה, אפשר לומר, להתקשר לאנשים מגוונים מכל עם ישראל. אם אצל כל אחד מהיותו ילד קטן עד מאה ועשרים הכל טוב הוא לא מגיע לשום מקום – נשאר בתוך הבועה של עצמו עד גיל 120. רק הקשיים של החיים מבגרים את האדם ופותחים אותו.

מדריכה: טוב לפתוח איתן נושאים שמעסיקים אותן ובדרך כלל לא פותחים?

הרב: בתוך קבוצה צריך נושאים שמתאימים לרובן. אם יש משהו שנוגע לבת אחת – אחד על אחד, לא קבוצתי. אם יש נושאים שמעסיקים את כולם – כן, צריך לדבר עליהם.

גם, צריך להיות כלל שכל הבנות כאן – כל המדריכות, כן תרבינה – תהיינה מסוגלות להתייחס לכל הבעיות ולפתור אותן. שה׳ יתן לכן הרבה כח, השראה וחכמה. כמו שאמרנו, **אהבת ישראל** היא **אהבה** פעמים **חכמה**.

פעילות לילדים – פרק שירה

כעת אני מהרהר. יש אפשרות להציע בבית ספר – אפילו בית ספר חילוני – שבת תכנס להעביר משהו, איזה חוג לפני חגים וכו׳? לא בשביל החניכות אלא שהגדולות תעברנה.

מרכזת: באולפנא יוצאים להפצות בבתי ספר חילוניים.

הרב: בת נכנסת לכתה ומעבירה שיעור לקראת החג? מצוין.

מדריכה: זה בעיקר לילדים קטנים. להמשיך גם לגדולים?

הרב: כמה שאפשר. זה סוג של פעילות שממש משפיע. אחד הנושאים שאנחנו מאד אוהבים, שטוב לילדים וגם לנוער, הוא פרק שירה. במדה מסוימת אפילו יותר מתאים לבנות מאשר לבנים. כולן יודעות מהו פרק שירה? פעם אחת לקחנו את כל התלמוד תורה לגן חיות התנ״כי בירושלים – לשיר את השיר של כל חיה, לדבר וללמוד על החיה. זו תכנית, שאם היו כמה בנות שהתמחו בזה – זו התמחות – אפשר להציע לבתי ספר (גם חילוניים) לקחת קבוצות של ילדים לגן חיות. זו הזדמנות קודם כל ללמוד את הנושא פרק שירה, שכל הבריאה כולה שרה לה׳, ואפשר ללמד המון תכנים. זהו רעיון, קצת משוגע..., שעלה כעת בדעתי. צריכים לחשוב על כל מיני רעיונות כאלה.

התמודדות עם מריבות (סגולת המצה)

מדריכה: בפעולות – אצלי לפחות – מאד מצויות מריבות בין הבנות. באיזו גישה לנקוט?

הרב: סתם מריבות?

מדריכה: כן, אבל בנות הולכות הצדה, נעלבות. להתייחס, להמשיך הלאה?

הרב: לריב זה לא טוב. צריך לתת להן לאכול קצת מצה. מצה היא לשון מריבה – ״מצה ומריבה״ – אבל היא סגולה לא לריב.

כמו כל דבר, אם בת כועסת או בת מתגאה, מתפארת, יש כל מיני מדות רעות. חלק מלימוד החסידות הוא מהי מדה טובה שצריכים לחזק ומהי מדה רעה שצריכים לתקן.

מדריכה: אני שואלת לגבי מריבות כי מאד מצוי ולפעמים יכול להשתלט על כל הפעולה.

הרב: יש בדרך כלל מישהי שמחרחרת את המריבה. צריך לקחת אותה הצדה ולדבר על לבה.

לימוד לצוות: עניני חינוך והדרכה בחסידות

כמה שאפשר לחשוב שאנחנו מדגישים רק את השכל יותר מדי, לחנוך, יש קונטרס שנקרא ״כללי החנוך וההדרכה״ של הרבי הקודם. אותו כל אחת צריכה ללמוד – אם יש משהו שכל אחת צריכה להיות בקיאה בו זהו זה. הדבר הראשון שם הוא הסבר מה בין הוראה לחנוך – הוראה היא רק שכל, ידע, וחינוך הוא ללב, תיקון מדות, שלא יריבו. כל אחת צריכה להיות מחנכת, לא רק מורה. אם רוצים במלה אחת להסביר את ההבדל בין בית הספר לתנועה – בית ספר, כמה שהוא מקום חינוך, יחסית לתנועה הוא הוראה, והתנועה צריכה להיות המשמעות הפנימית של חינוך. צריכים להיות יחסי גומלין בין בית הספר לתנועה. גם בית הספר מדבר על תיקון מדות.

אם כבר דברנו על מורה ומחנך, מי זוכרת את שתי המדרגות שלמעלה מהן? מחנך-מורה הן ה-וה במבנה, ״**וה**נגלת״, אבל יש שתי מדרגות שהן י-ה. למעלה מהמחנך יש משפיע. זהו ערך שכל אחת צריכה לדעת – שכל אחת צריכה משפיעה. אחר כך ה-י הוא כבר רבי. יש ספר שנקרא ״פנים אל פנים״ – כדאי ללמוד – שעוסק בענין. יש שם

הרבה חומר שאפשר להשתמש בו בתנועה. יש רבי, משפיע, מחנך ומורה.

חברת הנהלה: שנה שעברה קראנו עם המדריכות מהספר. היה כתוב שמדריך צריך להטמיע מה שהמחנך מבקש.

הרב: נכון, יש חינוך וההדרכה – שם הקונטרס הוא כללי החינוך וההדרכה. מתחיל מהפתגם שהבעל שם טוב הוא ראש כל המחנכים ואדמו"ר הזקן הוא ראש כל המדריכים. שוב, יש לנו ספר שלם רק להסביר מהם חינוך והדרכה.

חברת הנהלה: גם חשבנו מה זאת אומרת להטמיע – שהן יותר תבחרנה. לבית הספר ההורים שולחים ולתנועה הן יותר בוחרות ללכת.

הרב: אני חושב שהרעיון הכי טוב כדי לחזק את התנועה או שהמדריכות תקבענה שיעור יחד, פעם ב..., והשיעור צריך להיות בדיוק בנושאים אלה, חינוך והדרכה, פנים אל פנים וכו'. ככל שהקבוצה שיושבת פה מתחזקת כיחידה התנועה תפרוץ.

עשו פעם לימוד יחד?

חברת הנהלה: עשו בספר על חינוך והדרכה אך לא המשיך כי המדריכות מאד עמוסות.

הרב: פעם ב... אם אפשר פעם בחדש מצוין. כעת שבת יוצאת קצת מאוחר, אבל עקרונית הכי טוב לעשות מלוה מלכה יחד. אם לא – צריך לקבוע זמן אחר.

עוד דבר – בשבוע הבא בע"ה נהיה בבת עין, בל"ג בעומר, אפשר שכל החניכות מבת עין תבואנה. אם יש משהו ביצהר – כנ"ל. אם יש משהו בירושלים – גם כן.

יש עוד שאלות או הערות? אני מאחל הצלחה רבה ושמחה של "ופרצת".

חסידות להבאת הגאולה

מרכזת: מה בכלל רוצים שיהיה – לימוד חסידות? זרוע של פעילות (כמו שהתנועה רוצה)?

הרב: הרבי אמר שחסידות היא משהו גדול מאד, ובשביל להביא את הגאולה צריך להתמקד בתוך החסידות על "עניני גאולה ומשיח". גם אצלנו, בתוך החסידות יש את "עניני גאולה ומשיח" – מלכות ישראל וכיו"ב.

מעין: בלימוד?

הרב: כן, לימוד חסידות שנוגע לזה. כמו הדוגמה שהבאנו קודם – ללמוד עשר ספירות ומיד 'ליישם' לימוד זה בעוד לימוד על תיקון המדינה. לימוד חסידות עם דגש על הקשר לאקטואליה. אקטואליה גם נוגעת לנפש. שבנות יבינו שלימוד חסידות הוא כדי לתקן את המדות, שאדם יהיה יותר טוב ויפתור לו בעיות נפשיות – כבר הישג. כמו שהחסידות פותרת את הבעיות הנפשיות של האדם – זהו גם הכח לפתור את הבעיות החברתיות, המדיניות. זהו הפטנט – צריך ללמוד חסידות עם מודעות גלויה שכאן לומדים את השיטה, הפטנט, לעשות יותר טוב גם לפרט וגם לכלל.

מרכזת: מה עדיף ללמוד? במה להתמקד בלימוד בתוך החסידות?

הרב: צריך לבנות תכנית שנתית, שגם יכולה לכלול קטעים מובחרים מתוך התניא – בבית ספר בירושלים עשינו כזה דבר – וגם מתוך הספרים שלנו. כמו שאמרנו הרגע, לחבר בין החסידות לנושאים אקטואליים.

מרכזת: מלכות ישראל?

הרב: כן, מלכות ישראל. יש גם את קומי אורי ועוד כמה ספרים. צריך מלאכת מחשבת לבחור מה שאנחנו רוצים.

שינוי מתחיל מתודעה – שינוי דפוסי חשיבה

הזכרנו קודם את הספר פנים אל פנים, שיש בו מבנה – רבי-משפיע-מחנך-מורה. יש עוד שיעור שמאד תפס בין התלמידים, עם ארבע דמויות – רבי-משפיע-צדיק-גבור. דברים כאלה, מבנים – מי שקונה כזה דבר בראש הוא נשאר לו כל החיים. לתפוס מבנה מסוים, שיש כזה דבר. יש הרבה דברים יסודיים כאלה. כמו שגם אמרנו קודם – זהו

חידוש מאד גדול. רוב האנשים לא חושבים ככה, בדפוסי חשיבה כאלה. אם אפשר להקנות הרבה דברים כאלה לתלמידות זהו הישג עצום, מעצב את כל החשיבה וגם את הרגש.

מרכזת: גם תורת הנפש?

הרב: המבנים היסודיים של החסידות, איך שאנחנו מנסים ללמד חסידות.

אם לומדים על המושג רבי יש חיבור גדול אצלנו, "וצדיק יסוד עולם", אבל התמצית היא שכולל שלש תכונות – נשמה חדשה, נשמה דאצילות, נשמה כללית.

צריך לקחת משהו שמאד מובנה ולהסביר אותו טוב. בכך מקנים משהו בנפש שנשאר לתמיד, כמו שאמרנו. משפיע וגם מחבר בין אנשים. ידוע שמה שמחבר כל חברה הוא חשיבה משותפת – כאלה דברים, דפוסי חשיבה שבלא-מודע משותפים לכולם, מחברים את האנשים. התפקיד שלנו הוא להקנות לכמה שיותר אנשים חשיבה נכונה. כמו שיש פתגם 'חשוב טוב יהיה טוב' יש גם 'חשוב נכון' – דפוסי חשיבה בריאים ונכונים, גאולתיים. כמה שיותר אנשים יקבלו אותם טוב – זהו היסוד הפנימי של לחולל מהפכה בחברה.

מובן מכל מה שדברתן שאתן רוצות מעשה בפועל, רוצות תכל'ס, לא רק להישאר בין כתלי בית המדרש. רצון זה הוא טוב מאד. אבל הכלל הגדול שעליכן להחדיר לתודעה שלכן (ומכן לכל החניכות שלכן) הוא שכאשר חושבים נכון אז ורק אז תבוא, כמעט בדרך ממילא, ההשראה הנכונה איך לקדם את הרעיון (המבורר) וליישם אותו בפועל. הרעיון שלנו הוא להביא את הצבור כאן בארץ, ובעולם כולו, למה שנקרא "תשובה צבורית", שרבים ירצו באמת (עם נכונות לפעול במסירות נפש לשם כך) שהמדינה תתנהג על פי תורה. אך כנ"ל הכל מתחיל מהראש, מתיקון התודעה, ו"בתר רישא גופא אזיל".

הרב: שהלימוד והפעילות יהיו בהצלחה רבה ומופלגה, ושהמעגלים יתרחבו מאד מאד! ברכת "ופרצת" עד לביאת גואל צדק!

דבר יום ביומו - פרשת בחקתי

פרשת בחקותי יום ראשון – מתנת הגשם

"אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ... וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם... וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ... וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם". המפתח החוזר של הברכות הוא "וְנָתַתִּי", ה' נותן לנו מתנות טובות, ו"כל הנותן בעין יפה נותן".

מתנת הגשם היא הרובד של ה**גשמיות** (שימו לב למקום העיקרי של בקשת הגשמים בתפילת שמונה עשרה), מתנת השלום היא ברובד של יחסי אנוש, ומתנת המשכן היא ברובד של השראת האלוקות. בלשון הבעל שם טוב, אלו שלושת הרבדים של המציאות: עולמות, נשמות, אלוקות.

עכשיו נשים לב למקום העיקרי של מתנת הגשם הפותחת את סדרת הברכות וחתומה גם בראשי התיבות **ג**שם **ש**לום **מ**שכן. אכן, הבעל שם טוב אומר שכאשר עושים טובה ליהודי, צריך קודם להיטיב לו בגשמיות (גשם) ואחר כך ברוחניות.

בדרך כלל, הגשמיות שלנו, "גִּשְׁמֵיכֶם", מסתירה על הרוחניות. אבל זו בדיוק משמעות הברכה: שנראה איך הגשמיות היא מתנה הבאה אלינו מאת ה', גשמיות מזוככת שמשקפת את אור ה',

האלוקות עצמה מופיעה בתור גשם, "וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ" [א].

[מתוך עמודיה שבעה]

[התוועדות ט"ו אייר תשע"ב]

פרשת בחקותי יום שני – שלום אמת

"וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם. וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לְפְנֵיכֶם לֶחָרֶב" – זהו שלום אמת, המגיע יחד עם עז וגבורה (בסיוע מופלא מלמעלה).

יותר מזה: המשמעות של **שלום** בלשון התורה איננה רק מצב של אי-לוחמה, הפסקת אש. יש למשל "שלום בית" בין איש לאשתו – אוי ואבוי אם זה רק הפסקת אש... השלום הוא חיבור עמוק בין הנשמות, תחושה של חיים, כיף ותענוג. שלום אמת מתחיל בתוכנו, כאשר כל הנשמות של עם ישראל מצטרפות למנגינה אחת גדולה.

בספר הזוהר כתוב ש"שלום" הוא כינוי לצדיק ולספירת היסוד ("צדיק יסוד עולם"). בנפש האדם, ספירת היסוד היא היכולת ליצור זיווג אמיתי בין שניים, תוך כדי גילוי של תענוג. שורש התענוג הוא במקום מאד עליון, פנימי ונסתר – והיסוד מגלה את התענוג הזה בפועל, ממש ומגשים אותו במציאות.

"הסכם שלום" בפוליטיקה לא מתקרב בכלל לשלום האמתי, שלום שיש בו "כיף חיים" לכולם. שלום!

פרשת בחקותי יום שלישי – אבות ואמהות

"וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם" – זהו "וְנָתַתִּי" השלישי והאחרון בברכות. שלש פעמים "ונתתי" הם כנגד שלשת האבות המוזכרים בהמשך, "וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר". הקבלה זו מקבלת חיזוק מופלא מהעובדה שבספר בראשית מופיעה המלה "ונתתי" שלש פעמים – אחת אצל אברהם, אחת אצל יצחק ואחת אצל יעקב!

אנו ממשיכים וקוראים את הקללות, והנה המלה "ונתתי" מופיעה שם ארבע פעמים: "וְנָתַתִּי פְּנַי בָּכֶם... וְנָתַתִּי אֶת שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל... וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵיכֶם... וְנָתַתִּי אֶת עָרֵיכֶם חָרְבָּה". כמו ששלשת האבות רמוזים בברכות כך רמוזות ארבע האמהות בקללות. מדוע? כי לאם יש כוח עצום להפוך את הקללה לברכה! [ב]

באמת, שורש הקללות הוא באור אלוקי כה גדול שאין לנו כלים לקלוט אותו והוא מתקבל אצלנו כקללה, כמו אור המסנוור את העינים. אבל האם מדריכה כיצד ליצור כלים מתוקנים וכך "להמתיק את הדינים בשורש". "**אִם** בחקתי תלכו" – ה**אֵם** אומרת לנו ללכת בחוקי ה' ואז יהיו לנו רק ברכות.

[מעין גנים]

[א] כידוע, **גשם** הוא 7 בחזקת 3 (סוד "ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים). המלה **זך**, זכוך הגשמיות, היא 3 בחזקת 3 – זך כנגד הג"ר, המוחין, וגשם כנגד הז"ת, המדות. גשם זך = שע נהורין דאור פני מלך חיים ("באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש", האור הופך לגשם).

[ב] ג"פ **ונתתי** = 2598. **אברהם יצחק יעקב** =638. הערך הממוצע של שני המספרים הוא 1618, מספר היחס של 'חתך זהב' (1.618), תכלית היופי של מעשה בראשית וסוד "צלם אלהים" שבו נברא האדם.

ד"פ **ונתתי** ועוד **שרה רבקה רחל לאה** = 4550 = 50 (שערי בינה-אמא) פעמים 91, משולש 13 (7 פעמים 13), **אמן**, שילוב **הוי' אדני** כנודע. והוא עולה 25 פעמים **יעקב**, הכל יעקב, הבחיר שבאבות (שנשא בעצמו ארבע נשים כנגד ארבע אמהות).

פרשת בחקותי יום רביעי — ערכי אדם

"אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשׁוֹת לַה'" . כאשר אדם אומר "ערכי עלי", עליו לתת להקדש את ערכו הקצוב בתורה, וזהו "דין ערכי אדם" (כמו שמגדיר הרמב"ם בלשונו). והנה בכל הפרשיה הזו יש 409 אותיות, בגימטריא **דין ערכי אדם**, ו-109 מלים בגימטריא **דין אדם**.

בפנימיות, כאשר אדם נותן את ערכו לה' זהו מעשה של מסירות נפש, הוא מרגיש שהוא נמצא מחוץ לתחום הקדושה ועליו למסור את נפשו, "בערכך נפשות לה'". לכן פרשה זו באה מיד לאחר הקללות, כיון שמסירות הנפש מתקנת את כל החטאים (שהם סיבת הקללות) וממתיקה את כל הדינים המרים.

ערך האדם הוא קבוע ואינו משתנה לפי מדד כלשהו — בעל מום שוה לבריא וחזק ורשע גמור שוה לצדיק גמור, מה שקובע הוא רק גיל האדם ומינו (זכר או נקבה). כלומר, הערך משקף את המהות העצמית של היהודי, "נצח ישראל" שאינו תלוי ב'איכות' מסוימת (אלא רק במניין השנים, הקשור להתקדמות הנצח בתוך הזמן). נצח ישראל מנצח את קללת החורבן והגלות.

[לפי שעשועים יום יום, עמודיה שבעה]

פרשת בחקותי יום חמישי — ציונות קדושה

"וְאִם מִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ לַה'"... השורש **אחז** מופיע בזוג הפרשות בהר בחקותי בריכוז הגבוה ביותר בתורה, 18 פעמים. בכלל, **אחוזה** הוא ביטוי חשוב ביחס לארץ ישראל, כמו בהופעה הראשונה של השורש אחז בתורה "וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן **לַאֲחֻזַּת** עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים" (דברי ה' לאברהם אבינו בציווי על ברית המילה).

[ג] יש 7 "יפלא" בתנ"ך, כנגד ז"ת. פעמיים "יַפְלֵא" וחמש פעמים יִפָּלֵא (חלוקה של ז-ה-ב). הראשון כאן, כנגד החסד (וכן מוזכר כאן הכהן המעריך, איש החסד). השני אצל נזיר, כנגד הגבורה. "כי יַפלא ממך דבר למשפט", כנגד התפארת, "משפט רחמי". "לא יפלא ממך כל דבר", "הממני יפלא כל דבר?" — זוג שמופיעים באותו עניין ממש (ירמיה פרק לב), כנגד נצח והוד (בקניין השדה המסמל את נצחיות ישראל בארץ למרות הגלות הקרבה). ובזכריה (ח, ו) " כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם גם בעיני יפלא", פעמיים באותו פסוק, במשמעות הפשוטה של פלא, פלאי פלאים, קודם בעיני העם, כנגד היסוד, "ועמך כלם צדיקים", ואח"כ בעיני ה' עצמו, היינו ה' כמלך מלכי המלכים (דוקא במלכות שייך הרגשת הפלאה מצד הקב"ה, וד"ל).

[ד] למלה ערך יש היום משמעות במובן מוסרי, הערכים שבהם מאמינים וכו'. אם כן, ניתן לדרוש "ערכך" — מערכת הערכים שלך. ומה שנאמר בלשון יחיד דוקא (ולא "ערכיך"), מתפרש הערך המיוחד שלך שבו אתה "זהיר טפי", שנקבע על פי גורל למעלה מטעם ודעת כמבואר בתניא (אגה"ק ז). שרש הגורל הוא בדרגת ה-**יא**, חד ולא בחושבן, ורמוז בפתיחת פרשת ערכים: "איש כי יפלא", **יפלא** = 121, **יא** ברבוע, וההמשך "**נדר בערכך נפשת להוי'**" = 1452, 12 פעמים **יפלא**, והכל יחד **יג** פעמים יפלא כנגד י"ג תיקוני דיקנא דאריך אנפין (שהוא חד ולא בחושבן). והנה, **ערכך** בחשבון פשוט ובמילוי ובמילוי המילוי (3 חשבונות) = 3 פעמים **נפשת להוי'** (ממוצע). **נפשת להוי'** = 3 מילויי **אלהים** (שיחד עם ארבעת מילויי הוי', עסמ"ב, עולה 1118, "**שמע ישראל** וגו'", יחוד הוי' אלהים). באופן קצת אחר, "ערכך" ביחיד רומז לשיטה הפילוסופית של מוניזם (**monism**) הדוגלת בערך עליון אחד (כגון תענוג או דעת, או בתרגום הפוליטי של ז'בוטינסקי "חד נס").

לפי פשט, הרד"ק מפרש שה-ך של ערכך היינו לנוכח הכהן (המעריך), ויש מפרשים שהוא כפל ה-כ של ערך. ויש לדרוש שכפל הכפים רומז ל"נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים", וכן "אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה".

אחוזה מבטאת את האחיזה הנמשכת בארץ מדור לדור, כמו המושג ההלכתי "שדה אחוזה" בפסוקים שלנו: "שדה שירשה אדם ממורישיו היא הנקראת שדה אחוזה" (לשון הרמב"ם), וכמו בנות צלפחד שבקשו ממשה רבינו "תְּנָה לָנוּ אֲחֻזָּה".

הרצון להיאחז בארץ ישראל הוא 'הציונות הקדושה' בתורה, כמו שרומזת הגימטריא: **אֲחֻזַּת עוֹלָם** = **תְּנָה לָנוּ אֲחֻזָּה** = **ציונות**. אלא שהתנועה הציונית בדורות האחרונים היא תופעה שדורשת הרבה 'בירור'. כך למשל, כמה מראשי הציונות רצו ליצור טיפוס "יהודי חדש" המנותק מהמורשת, חס ושלום, בדרכו של המלך **אחז** שעליו נאמר "למה נקרא שמו אחז? שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות" – סגר את החינוך הדתי והכריח את כולם לעבור לחינוך ממלכתי... זו הקליפה של הציונות, ואילו הפרי המתוק הוא הדבקות בארץ אחוזתנו.

[משיעור ז"ך תמוז תשע"ג]

פרשת בחקתי יום שישי – תיקון הברית

"אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרֵם אִישׁ לַה' מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ... לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַה'". מהו בדיוק החרם? רש"י מביא שיש מחלוקת בין חכמי ישראל כשאדם אומר סתם "הרי זה חרם", האם החפץ נעשה הקדש או שהוא מגיע לכהנים.

פירוש הדבר שהמושג חרם מבטא בעיקר את הצד השלילי מצד האדם המחרים: מבחינתי דבר זה הוא חרם ולא אהנה ממנו במאומה. הנתינה – להקדש או לכהנים – היא רק התוצאה.

דבר זה קשור לתיקון הברית. פגם הברית קשור לקבלת הנאה מופרזת ושלא במקומה, ותיקון הברית הוא התנזרות מהנאה. הברית נוגעת לכל אברי הגוף, ותיקון הברית הוא תיקון כל האברים: **חרם = רמח** אברים בגוף האדם.

הדוגמה המובהקת של חרם בתנ"ך היא בכיבוש יריחו, כדברי יהושע בן נון "וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ לַה'". יהושע הוא מזרע יוסף הצדיק, שומר הברית, ובתחילת כיבוש הארץ הוא דואג לברית המילה ולתיקון הברית.

[עמודיה שבעה]

פרשת בחקותי יום שבת – חזק ונתחזק

בסיום הקריאה של כל אחד מחמשה חומשי תורה אומרים בקול רם "חזק חזק ונתחזק". חז"ל אומרים שהתורה היא אחד הדברים ש"צריכים חזוק", ולכן מסיימים כל חומש בלשון חזוק שלש פעמים – כמו המושג ההלכתי ששלש פעמים יוצרות **חזקה**.

"תורה צוה לנו משה", ולכן מתבקש לחתום כל חומש (שהוא ספר בפני עצמו) בשמו של משה רבינו, כחתימת שם המחבר בסוף ספר. אכן, שלש פעמים **חזק** בגימטריא **משה** (דהיינו שזהו הערך הממוצע של כל אות ב-**משה**). הפסוק האחרון בתורה מתחיל "ולכל היד החזקה", שוב חתימה בלשון חזוק. "היד החזקה" התקבל כשם ספרו הגדול של הרמב"ם, שעליו נאמר "ממשה עד משה לא קם כמשה".

מקור הביטוי "חזק ונתחזק" הוא בדברי יואב שר הצבא של דוד "חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלהינו וה' יעשה הטוב בעיניו". יחד עם יואב בולטים עוד שני שרי צבא, אבנר בן נר (שר צבא שאול) ובניהו בן יהוידע (שר צבא שלמה). והנה **יואב אבנר בניהו** = **חזק חזק חזק** = **משה**.

[ה] יש כאן סדר מובהק של "הכנעה, הבדלה, המתקה" – חש-מל-מל: עצם החרם, השלילה, היינו הכנעה. התוצאה של חרמי גבוה היינו הבדלה. וחרמי כהנים היינו המתקה (שהרי הכהן כבר נהנה מזה).

ההתחזקות שייכת לשר הצבא, המחדיר בעם רוח גבורה, ומשה רבינו הוא שר הצבא הגדול שלנו.

[שיעורים בסוד ה' ליראיו, ארבעה עולמות פ"ג]

חדש אייר ע"ח

מענות ותשובות (4)

תשובות לשאלות במייל

א. מחיצה סמלית ואחדות ישראל

שאלה

[א] בקרוב תתקיים שבת יארצייט לסבי, שהתפלל בבית כנסת שאין בו מחיצה (לא בית כנסת רפורמי, אלא בית כנסת שמתפלליו יהודים-מסורתיים שקיוו לפתות בכך את צעירי הישוב לתפלה, אך הדבר הפך אצלם לעקרוני). לבקשתי שיציבו מחיצה כדי שאשתי ובנותיי תוכלנה להשתתף בתפלה (חשבתי שיתקבל יותר מאמירה שאני לא יכול להתפלל) נעתרו בהצבת מחיצה סמלית לשבת זו – הפרדה בין עזרת נשים לגברים שאינה מסתירה את הנשים (יש לציין שבדרך כלל אין נשים בבית הכנסת, אך בשבת זו תהיינה נשות המשפחה).

האם לקדש מלחמה על הענין או להסתפק במחיצה הסמלית? ואם להסתפק במחיצה הסמלית, האם שגם אשתי ובנותי תגענה לתפלה?

תשובת הרב

אם הנשים מאחורה, בדיעבד המחיצה הסמלית 'עוברת' (גם בשביל אשתך והבנות, יש להסביר להן שמסכימים בדיעבד לכבוד המשפחה ושכולנו צריכים להתחזק ביהדות כל אחד בענינו, ידע איניש בנפשיה...).

האם אתה בקשר עם שליח חב"ד המקומי? אולי יש לו עצה... בכל מקרה לא לקדש מלחמה על הענין (ה' אוהב את כל היהודים. שיהיו בריאים....).

ב. מהי מצוינות?

שאלה

הרב הדריך אותנו כמה פעמים לשאיפה למצוינות בבית הספר – מהי מצוינות? כיצד ליישם זאת?

תשובת הרב

מצוינות היינו שהמורות ילמדו את הנושאים לעומק (בעיקר בלימודי הקדש). צריך לפתח את חוש החשיבה של כל בת (לפום שיעורא דילה) – שידעו כולם שכאן שמים דגש על לימוד בהבנה לעומק (להגיע לנקודת האמת הפנימית של כל דבר, שאז גם ברור מה הוא אומר לי בעבודת ה' שלי). בת שרוצה להבין נושא (בתורה) לעומק (לא באופן שטחי, להצליח במבחן) היא בת מצוינת (והיא עתידה לבנות בית של שליחות לעם ישראל – רק מהתעצמות עם אור המאיר לעצמו באים לאור המאיר לזולתו).

[א] לתשומת לב – מדובר במענות פרטיים לשאלות מסוימות ולשואלים מסוימים בהקשר מסוים. הדברים לא נאמרו ולא נערכו כתשובה לרבים, והם מתפרסמים כ"לחם חם ביום הלקחו" בשל הענין והלימוד שיכול להיות מהם כהשראה לרבים. בדרך כלל השאלה קוצרה או שונתה (ולעתים גם התשובה בפרטים קטנים) כדי למנוע פגיעה בפרטיות השואלים.

ג. התגברות על היסוסים בדרך לשליחות

[מענה לבחור שהתלבט האם הוא בשל ומתאים, פנימית וחיצונית, לצאת לשליחות מסוימת.]

עליך להרגיש שאתה שליח של הרבי ושל כל הצדיקים מהבעל שם טוב והלאה ובזכותם ה׳ יעזור לך לשמור היטב על עצמך, העינים וכו׳, וגם חז״ל אמרו ששלוחי מצוה אינם ניזוקים.

ודאי מדובר בקפיצה למים ואתה חייב להיות שם נר להאיר לרבים – תרוקן את עצמך מהישות (והפחדים) שלך והשי״ת ימלא אותך בשכל טוב ולב טוב להשפיע טוב על יהודים.

לגבי חיצוניות – קרי לבושים מתאימים למקום השליחות – זה באמת שום דבר (גארנישט), אם צריך להתחפש מתחפשים כו׳ (א גאנץ יאר פורים), מה אכפת לך? ! אם אכפת לך זהו שוב סימן של ישות, תבטל את הישות והכל יזרום בסדר.

בשורות טובות, הצלחה רבה בשליחות, תתפלל לה׳ שתחזור משליחות לעם ישראל אדם חדש למעליותא.

ד. סגולת השמחה – שבתות וחגים

שאלה

אני חיה בנסיבות חיים לא פשוטות וסובלת מחרדות. לאחרונה אני מרגישה צער – מה הרב ממליץ לי לעשות כדי להרגיש שמחה?

תשובת הרב

״פקודי הוי׳ ישרים משמחי לב״ – לפי חז״ל פסוק זה הולך על ״סדר מועד״. לכן כדאי ללמוד ולשמור הלכות שבת וחגים, לענג את השבת ולשמוח בחגים.

בפרט, עוד שבוע חל חג השבועות, זמן מתן תורתנו. יש להתבונן ולהרגיש כמה עלינו להיות מאושרים שקבלנו את התורה, שנתגלה לנו הרצון האלוהי, לטוב לנו כל הימים – ה׳ הטוב תמיד אתנו בתוך התורה הקדושה.

ה. התיחסות להקפדות

שאלה

אני חושש שההקפדות שלי על הזולת מזיקות לו.

תשובת הרב

חשוב טוב (על אחרים) יהיה טוב (לך)!

ו. נחמה על הפלה

שאלה

עברתי הפלה לאחרונה – כמובן, יש צער וגם מחשבות על התכלית של הענין. במה כדאי שאתבונן?

תשובת הרב

חז״ל אמרו בגמרא שגם נפלים יקומו בתחית המתים ואכן יש תכלית ותיקון (גם לנשמת העובר וגם להורים, בפרט האם שמסרה את נפשה על ההריון) בכל הריון גם אם ח״ו הוא לא מחזיק...

ברכה לזרעא חייא וקיימא ושתהיה לכם נחת חסידי מכל הצאצאים כן ירבו!

ז. שמחת השליחות

[מענה לשליח שעדכן כמה הוא שמח בשליחותו.]

באמת צריכים להיות שמחים מאד – **שליח** = **שמח**! שהשליחות תהיה בהצלחה רבה ובשמחה רבה ותקרב את הגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, **משיח** אותיות **יִשמח** ו**יִשמח** (**שליח** עם **י** כוחות הנפש שמשקיע השליח הנאמן בשליחות). ד״ש חם חם לכל היהודים היקרים ששם.